

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație, cultură profesională
și afirmare națională a Asociației Învățătorilor Secția Sălaj

==== Anul XVI. — Zălau, Iunie 1939. — Nr. 6. ====

C U P R I N S U L :

- Gheorghe Corniș-Pop*: Cuvânt pentru un nou pas . . . 149
Grigore Pupăză: Naționalismul lui M. Eminescu . . 155
A. *I. Ardeleanu Senior*: Un martir național: Gh. Mureșanu 162
C. A. Mureșianu: Chemarea de azi a învățătorului . 164
Ioachim I. Căbuz: Situația morală și materială a școalei și a învățătorului 173
Gheorghe Corniș-Pop: Geografia revistelor literare românești 181
Gheorghe Hobjilă: Leac pentru bătăături 185
Dr. Ionel Ciobanu: Scrisoare deschisă 189

CĂRȚI — REVISTE

Dr. Ilie Dăianu: „Gh. Șincai dela Șinca-Veche” (193). — *Vasile Scurtu*: „Petru Bran, un luptător al trecutului românesc din Satu-Mare” (194). — *Comemorarea lui Mihail Eminescu* (194). — *O altă comemorare: Emil Gârleanu* (195). — *Moartea unui scriitor: N. M. Gondiescu* (196). — *O reabilitare: Mihail Sadoveanu* (196). — *O editură regală: „Fundatia pentru literatura și artă „Regele Carol II”* (197). — *Buletinul Cărții* (198).

CRONICĂ — INFORMAȚIUNI

O faptă nobilă (200). — *Alegerea Biroului de conducere al Asociației Învățătorilor din Sălaj* (200). — *Ședința „Cercului Cultural al Învățătorilor din județul Sălaj”* (201).

Pagina Asociației

Buletinul Inspectoratului Școlar Județean

ȘCOALA NOASTRĂ

**Revistă lunară de educație, cultură profesională și
afirmare națională a Asociației Învățătorilor din Sălaj.**

Apare la 5 a fiecărei luni, cu excepția lunilor Iulie și August

Redactori: Gh. Corniș-Pop și I. Ardeleanu Senior

Administrator: Macedon Olariu

Abonamentul 100 Lei pe an pentru învățători;

260 Lei pentru școli și instituțiuni

Manuscrisele se trimit redacției până la data de 15 a fiecărei luni

Manuscrisele trimise redacției nu se înapoiază

Articolele trimise vor fi scrise cu îngrijire, scurte și numai pe
o singură pagină

Cărțile și revistele primite la redacție se vor insera în revistă

Articolele trimise pentru publicare se vor înainta pe adresa:

Gheorghe Corniș-Pop înv. Jibou—Sălaj

Informațiuni de ordin administrativ se cer:

Olariu Macedon înv. Unguraș—Sălaj

— Rugăm revistele să accepte schimbul —

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație, cultură profesională și afirmare națională

CUVÂNT PENTRU UN NOU PAS. .

Toată lumea este pătrunsă de însemnătatea valorii unei reviste, mai ales a uneia profesionale. Este terenul de obiectivare a năzuințelor, a elaborărilor mintale, a problemelor cari agită masa unei țagme așa de mare cum este aceia a învățătorilor. Revista se găsește la capătul uneia dintre liniile acțiunii creatoare, să credeți, nu cea mai lipsită de importanță. Acest lucru, dintr'un singur punct de vedere (sinteză a celor unamie și una de cauze): ea circulă, se depărtează de locul unde a fost elaborată, lărgeste raza de acțiune a creatorului ei.

Revista, ca acțiune scrisă, investită cu miraculoasa putere a presei — are însușirea de a produce, mai mult decât alte fapte de circulație sau de fixitate statică, noi probleme în conștiința aceluia care o citește, noi aspecte în construcția mentală a aceluia care vrea să scoată ceva din rândurile ei. Revista — scrisul în general — are proprietatea de a se dăruia în nesfârșite clipe de participare la cugetarea omului, de a se prezenta fiecăruia sub altă înfățișare rodnică.

Intreaga putere de noui rodiri o va avea cu o singură condiție: să fie plină de belșugul fructelor rumene, cari se cer numai culese și prefăcute în sânge și gând.

Condiția aceasta — în ultimă analiză — o pot, și trebuie s'o îndeplinească membrii corpului didactic din Sălaj, pentru că despre revista lor e vorba, despre „Școala Noastră“. Li se cere un lucru: să fie pătrunși de importanța ei, să-și facă un titlu de mândrie din viața revistei, să asiste cu interes la suma de idei cu cari va ieși regulat în mijlocul lor; superioritatea ei va fi semnul înălțimii planului de viață spirituală din ființa lor, valoarea ei va constitui un merit în plus pe pieptul învățătorilor nedecorați cu alte semne de merit, semne cu cari ar trebui acoperiți în întregime. Prin revistă, învățătorii vor vorbi cu veacurile viitoare; solie aruncată peste praguri de ani, ca să ducă semn la cei cari vor veni despre viața spirituală pe care au trăit-o — o mână de dascăli — tip sec. al douăzecilea. (E nevoie de aceste figuri de stil, pentru a atrage atențiunea asupra unor adevăruri simple de tot).

Să descindem însă din lumea considerațiilor teoretice cari — în ciuda disprețului primit din partea nouilor activiști cu orice preț — orientează, fundamentează și mențin la un nivel superior orice faptă omenească (dar omul se deosebește de animal prin faptul că teoretizează acțiunea, pune intelectul deasupra faptei): ne trebuie colaboratori harnici, conștiinți de misiunea și răspunderea pe care o au aceia cari pun mâna pe condeiu să scrie și să publice.

Colaboratorilor viitori li se cere, pe lângă un dram de talent, și o lature a sincerității scriitoricești: să înțeleagă că scrisul este o creație nobilă, o frământare divină în fața lumii de gândire ce se cere așternută în semne, o participare nemijlocită la evoluția aceluia elan launtric, care formează divinitatea în desfășurare, prin lanțul disparat al ființei noastre.

Vă rugăm să ne credeți, că toate aceste vorbe, cari par gratuități la prima vedere, sunt grele de semnificație. A scrie este un chin, o suferință de lungă durată; însă scrisul ieșit între aceste împrejurări are pecetea strălucitoare a filonului de aur. Când scrii o simplă propozițiune, când notezi, indiferent, rânduri cari par lipsite de orice valoare personală, te dăruiești lumii, îți desgolești sufletul, ca să te surprindă ochiul străinului; în fiecare rând ești tu, la fiecare punct suflarea ta proprie se oprește.

Când ai ceva de scris dintr'o nevoie organică, dintr'un impuls lăuntric și nu numai de dragul de a figura fixat pe pagini cu litere de plumb, cuvântul scris este o ușurare, cuvântul citit, foc, fulger care intră în conștiință. Acest scris nu se poate să nu-și dea roadele: să creeze o nouă viață, o nouă deslegare a unor probleme cari frământă conștiința omului.

Bănuim o mulțime de tineri cari oficiază pe ascuns, — franc-masonic — boala scrisului. Dorim să-i vedem la lucru; cerem să se înroleze în rândul acelor cari vor susține cu scrisul revista lor. Un sfat amical însă: tot ceace vor așterne pe hârtie, să poarte pecetea grea a personalității lor, să nu fie lucruri repetate de mii de ori, spuse cu indiferență ușoară; să se vadă din fiecare rând firul roșu al unei gândiri proprii, curagioase. Să nu se uite că scrisul este strigoii omului: îți sugerează sângele gândului; nu trebuie precupețit acest gând, care se cere eliberat din cătușele morții.

Cu sprijinul acestor colaboratori, cari vor da materialul de publicat și pe mai departe, credem că vom reuși să ridicăm revista noastră, a învățătorilor Sălăjeni, pe un plan și mai înalt.

Pentru o deplină lămurire a intențiilor noastre, pentru orientarea cititorilor, prezentăm un plan de lucru, de organizare — vechiul, de altfel, cu unele modificări — cerute de evoluția faptelor de cultură dar mai ales a formelor, pe care le îmbracă aceste fapte :

a) Vrem să apărem la o dată fixă, așa cum se poate la o revistă la care încasarea, chestiunea abonamentelor are rol cu totul secundar, fiind sigură.

Am fixat data de 5 a fiecărei luni, afară de Iulie și August, pentru apariție. Precisiunea în apariție este una din condițiunile fundamentale a reușitei unui organ tipărit. În consecință, cerem dela colaboratori să-și trimită — obligator — articolele până la data de 15 a lunii anterioare apariției.

b) În coloanele revistei — cași până acuma de altfel — vrem să figureze pagini pentru : 1. probleme de pedagogie teoretică și practică, în special noile curente, 2. probleme de psihologie, 3. filosofie, 4. sociologie ca bază a noilor curente de educație, 5. chestiuni de limbă și literatură română, folklor, produse literare proprii, bine alese, 6. probleme istorico-geografice, cu circumscrierea regiunii noastre, 7. probleme de străjerie, 8. căminul cultural, 9. pagina grădinei de copii, 10. recensia cărților din toate domeniile cari interesează pe învățător, 11. pagina cercurilor culturale, 12. pagina muzicală, 13. traduceri din literatura propriu zisă sau din cea pedagogică a străinilor, 14. pagina băncii, 15. a căminului de odihnă, 16. pagina asociației, 17. a Inspectoratului, 18. actualități, 19. pagina legilor școlare, 20. buletinul cărților și revistelor apărute — din domeniile cari interesează pe învățător, etc.

N'avem pretenția că am epuizat toate chestiunile

cari s'ar putea publica în revista noastră ; le-am notat numai ca un fel de ghid ordonator și încă pentru ceva :

c) Pentru fiecare grupare, mai ales pentru acelea dela Nr. 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 18, 19 și 20 ne trebuie câte un specialist care să alimenteze — obligator — lunar, pagina respectivă, aceasta pentru seriozitatea informației. Cerem pe această cale să se anunțe învățătorii cari doresc să lucreze la aceste pagini.

d) Articolele trimise să fie scurte, clare, într'un stil ales, pe cât posibil, cu cea mai mare grijă la ortografie — biletul de vizită al autorului. — Redacția își ia permisiunea — conform drepturilor pe cari le are peste tot — de a corecta un articol, acolo unde e cazul. Totodată redacția se va nizuși să facă cele mai amănunțite corectări la tipografie, pentru ca aceasta să nu falsifice scrisul colaboratorilor.

e) Pentru truda acelorora cari înțeleg ca, înafară de un program supraîncărat, să lucreze și pentru progresul unei reviste, aceasta le va plăti fiecare articol cu o sumă ce se va stabili ulterior. Oricare ar fi punctul de vedere, răsplătirea în bani a scrisului constituie — în sărăcia dascălului — un îmbold de a se depăși, de a lucra.

f) Pentru discutarea anumitor probleme, conducerea revistei va lansa la timp subiecte, cari vor fi prelucrate de colaboratori și publicate pentru a se sintetiza concepțiile acestora.

g) Conduita generală a revistei va fi informația obiectivă, mersul la pas cu timpul dinamic, discernerea bazată pe cea mai nesdruncinată convingere a fenomenelor pedagogice, obiectivitatea absolută, libertatea de concepție în marginile bunei cuviințe,

respectul mai presus de toate al adevărului, grija de a contribui, printr'o muncă modestă, de cercetători în ogorul învățământului și a vieții culturale românești, la formularea unei pedagogii naționale și a unei culturi înalte. Azi, când pe baza localismului educativ se impune reforma pedagogiei dinspre exterior înspre centrul puterii, atitudinea creatoare a unei reviste profesionale este de o imperioasă necesitate.

Acest plan, redacția revistei vrea să-l pună în aplicare începând cu luna Sept. a. c. Până atunci, roagă pe toți membrii corpului didactic din județ, să se pregătească cu material, să înțeleagă și pe mai departe restul revistei, care le sintetizează aspirațiile.

Vom căuta să recurgem la colaborarea unor personalități în ale culturii și învățământului din județ și de aiurea. Vom încerca să ne apropiem de creatorii și răspânditorii pedagogiei din România pentru a ne bucura și în paginile modestei noastre reviste de știința lor.

În aceeași ordine de idei și cu privire la modesta noastră persoană: ne vom simți obligația terminată numai atunci când vom auzi că învățătorii, din a căror sânge și sărăcie trăește revista, sunt mulțumiți. Promitem că nu vom precupeți nici o jertfă pentru a fi la înălțimea încrederii pe care ne-au acordat-o, așezându-ne în acest rol de grea și aspră răspundere.

Cerem un lucru însă: sprijinul tuturor învățătorilor cari, din buna reușită a revistei lor, își fac un titlu de mândrie; noi cuprindem pe toți învățătorii din județ în această categorie.

Gh. Corniș Pop.

NAȚIONALISMUL LUI M. EMINESCU

...tot sufletul neamului,
cu adâncul adâncului,
cu freacățul codrului,
cu mireasma ierbilor,
cu fugile cerbilor,
cu fiorii piscului,
cu legile sângelui,
Iată-l viu cum ăltul nu-i
Sub Ceahlăul frunții lui..

A. Cotruș.

15 Iunie... Mireasma dulce a teilor umple aleile; luceferii cerului privesc, cu ochii lor de foc viu, codrii și-și oglindesc fața de aur în cristalul izvoarelor; nopți de visare și nesfârșită poezie pe dealuri și pe întreg pământul românesc...

Fără să vrei îți vine în gând o frântură din versurile lui Eminescu, iar prin fața minții îți se perindă viața lui de visător hoinar pe plaiurile românești.

Se împlinesc azi 50 ani decând pământul a înghițit cea mai nobilă întrupare a neamului nostru. Pe mormântul dela Belu, an de an, teiul ce-l străjuește, și-a nins florile și toamne multe au dat glas frunzișului veșted, așa cum Eminescu singur și-a cântat cea de pe urmă dorință... Mormântul începuse a-i fi «mormânt fără noroc și fără de prieteni», căci oamenii începuseră a-l uita.

Azi însă, când neamul românesc pășește pe un drum nou, drumul destinului adevărat, necesitatea prezenței printre noi a duhului lui Eminescu, prin crezul său naționalist, devine tot mai mare. Căci dacă Eminescu e mare prin profunzimea și forma în care cântă durerea lumii întregi, el este cu atât mai mare pentru noi, prin naționalismul său creator și dinamic, înțelegând prin naționalism: solidarizarea individului cu ființa etnică căreia îi aparține.

Dragostea nesfârșită cu care a privit tot ceea ce constituie specificul etnic românesc; ardoarea luptei pe care a dus-o pentru eliberarea românismului de sub robia străinismului cōtropicitor; încrederea mare în puterile de viață ale neamului, toate acestea ni-l arată pe Eminescu ca pe cel mai mare naționalist.

El a simțit și a cântat neîntrecut, necesitatea legăturii cu trecutul neamului românesc, cu durerile acestuia, cu natura românească, cu limba poporului și mai ales cu clasa de jos — țărănească — depozitarea tuturor virtuților românești.

Atât de strâns s'a simțit legat de neamul său încât singur a spus: «Dumnezeul geniului m'a sorbit din sânul neamului meu, cum soarbe raza de soare, picătura de apă, din marea de amar».

Poezia lui cât și articolele politice sunt dovada puternică a acestei temeinice solidarizări cu nația.

Încă din tinerețe, cum este în poezia «Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie», Eminescu își manifestă admirația pentru trecut și încrederea în viitorul neamului său, căruia îi dorește:

«Brațele nervoase, arme de tărie
La trecutu-ți mare, mare viitor».

Evenimentele din trecutul nostru istoric apar la Eminescu, totdeauna, în lumina unei calde simpatii. Luptele strămoșilor, vremea lui Mircea, Mihai și Ștefan, sunt privite de el cu cea mai vie admirație și redată cu o uimitoare putere de evocare.

Aceeași admirație are și pentru luptătorii cu condeiul, din trecut, al căror scris e plin de focul dragostei de neam. Nu tot așa este însă și prezentul.

În prezent el nu găsea nici pe acei purtători ai cuvântului pus în slujba nației, nici pe conducătorii dârji care să mântue țara de streinii ce-i sug vлага.

Astfel, în «Epigonii», Eminescu își exprimă marea admirație față de scriitorii din trecut — mai ales pentru cei ce au pregătit evenimentele dela 1848 și disprețul total față de contemporanii săi.

Deși poezia înaintașilor nu era o realizare artistică perfectă, totuși ea are pentru Eminescu o mare valoare, fiindcă acești scriitori au pus în opera lor toată dragostea de neam; au crezut și au luptat, cu prețul vieții, pentru ceea ce au scris. Și spune el:

«Și deaceea spusa noastră era sfântă și frumoasă
Căci de minți era gândită și din inimi era scoasă».

Revenind la prezent, cu o literatură poate mai perfectă ca aceea a trecutului, Eminescu ni-l redă prin prisma unei crunte desamăgiri, deoarece poezia contemporanilor săi nu

este străbătută de sinceritatea și căldura iubirii de patrie ; nu găsește la aceștia avântul și încrederea ce respiră în poezia înaintașilor.

Deaceea pentru contemporanii săi, Eminescu are cuvinte grele :

... «Simțiri reci, harfe sdrobite, mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne urite...

Dumnezeul nostru : umbră ; Patria noastră : o frază»...

Și termină adânc nemulțumit :

«Rămâneți dară cu bine, sfinte firi vizioanare,

Ce creiați o alta lume pe-astă lume de noroi...

...
Noi reducene tot la praful, azi în noi, mâine 'n ruină»...

Dincolo de desnădejdea aceasta cu care sfârșește poezia, găsim însă un fond optimist, care rezidă în dorința lui vie : de a vedea un viitor mai bun pentru neamul său, dorință ce nu poate deveni realitate prin lipsa de vlagă a generației sale de scriitori. Il doare gândul că lipsesc luptătorii pentru realizarea viitorului bun pe care neamul său îl merită. Iată dar că Eminescu e optimist aici, cu toată aparența desnădejzii ce pare că îmbracă poezia, desnădejde care nu face altceva decât s'adeverească maxima lui Nordau : «Desnădejdea activă nu este altceva decât forma indirectă a unui robust optimism».

Una din probele cele mai evidente ale dragostei de neam a lui M. Eminescu este «Scrisoarea III-a» cea mai frumoasă pagină epică din câte s'au scris până acum în literatura românească.

Pentru a mări încrederea generației sale în forțele neamului său, Eminescu se refugiază în trecut, în epoca de glorioasă domnie și de sublime biruinți ale lui Mircea cel Mare, pe cari reușește să le evoce în chip minunat. Figura de Arhanghel războinic a lui Mircea, care-și apară «sărăcia și nevoile și neamul», intrupează în sine toată înțelepciunea și vitejia poporului Român.

Iată-l în fața Sultanului semeț : un moșneag simplu și la vorbă și la port, dar rostind cu o demnitate de admirat :

«N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid

Care nu se înspăimântă de-a ta faimă, Baiazid».

Deslănțuirea «iureșului războinic, voinica încordare din care Românii ies biruitori, își umple sufletul de admirație față

de vitejia străbună, care se revarsă «ca potop ce prăpădește, cu o mare tulburată».

În fața acestui trecut de măreață glorie, Eminescu pune prezentul decăzut, pe care îl critică cu vehemență.

Care-i cauza decăderii prezente? se întreabă el. Nu poate fi alta decât străinismul aciuat la conducere și care paralizează vigoarea rasei. Pe acești streini ce-și strigă fals-patriotismul la uși de cafenele, îi înfierează cu cele mai aspre cuvinte, numindu-i fățiș:

«Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subțire...

Spune asta 'nveninată, astă plebe, ăst gunoi

Să ajungă a fi stăpânii și pe țară și pe noi»...

... «Incât fanfii și flecarii, găgăuții și gusații,

Bălbăiți cu gura strâmbă sunt stăpânii aștei nații»...

Aceeași desnădejde pricinuită de paralizarea dorinței de mai bine; în fond deci, acelaș optimism, răzbate și aici.

Cum în prezent nu găsește personagiul hotărât să vindece neamul de această plagă, din nou învie figuri din trecut: de astă dată pe aceea a lui Vlad Țepeș:

«Cum nu vii tu Țepeș Doamne, ca punând mână pe ei

Să-i împărți în două cete, în smintiți și în mișei,

Și în două temniți large tu pe toți să îi aduni

Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni».

În Eminescu trăesc toate durerile neamului său iar expresia cea mai vie a acestora este «Doina» în care nu vorbește Eminescu ci prin el, izbucnești ca dintr'un clocot vulcanic, toată revolta poporului contra streinilor oploșiți pela noi, streini care îneacă și omoară cântecele românești, distrug cadrul «frate cu Românul» și bietul Român «înapoi tot dă ca racul», cu umbra spinului la ușa: strein în țara lui.

Contra acestor streini, și mai ales contra instrăinaților de neam, aruncă vorbe de negru blestem:

«Cine a 'ndrăgit streinii

Mânca-i-ar inima câinii,

Mânca-i-ar casa pustia

Și neamul, nemernicia».

În sbuciumul lui pentru mântuirea de durere a neamului, face apel la figura lui Ștefan, care să sune din goarnă, să strângă și să reverse contra acestor streini, cetele moldovenilor dărzi, alături de care vin însuși codrii, să curățe țara

de dușmani, din hotare în hotare, «îndrăgi-i-ar ciorile și spânzurătorile».

Simți revărsându-se par'că, paharul plin de suferinți; simți izbucnind în clocote revolta întregului neam românesc, pe care streinii l-au supt.

Solidaritatea cu nația sa, Eminescu și-a manifestat-o și printr'o nemărginită dragoste de peisagiul românesc, de spațiul național, pe care l-a adorat ca un adevărat panteist. Cele mai frumoase peisagii din poeziile lui sunt colțuri de țară românească.

Luminășurile codrilor, izvoarele de munte, dealul, câmpia și marea, au găsit deplină rezonanță în sufletul lui.

A simțit și a trăit legătura cu spațiul național românesc ca și cel mai legat de glie, țaran și ca și poporul, care uimit de măreția codrului, rostește «Codrule, Măria Ta», el a spus: «Impărat, slăvite codrul».

Iată-l cât de solidar a fost cu pământul nației lui, precum solidar a fost cu limba poporului, pe care o găsea «dulce ca un fagure de miere» și căreia i-a dat cea mai curată formă de expresie literară.

Lupta de mare naționalist a lui Eminescu nu se mărginește numai la poezie. Nu. El a înțeles să treacă la o luptă mai fățișe și aceasta a făcut-o prin articolele lui politice, scrise îndeosebi la ziarul «Timpul» al cărui suflet el singur a fost. Aci dă forme cu adevărat active naționalismului său.

Lupta contra streinilor devine mult mai dărză și mai fățișe decât în poezie. Dacă în poezie vorbea de streini în genere, în articolele de ziar nu se sfiește să-i arate pe nume. Ridicarea clasei țărănești devine o problemă a cărei soluționare numai poate întârzia.

La frânele statului, constată el, s'au ridicat niște streini aduși ca niște gunoaie de apele turburi ale vremilor și acești streini au adus cu ei forme goale, cu totul streine de sufletul românesc.

«Avem progres fictiv», zice el. Ficțiunea acestui progres se datorește tocmai «clasei acesteia superpuse» de streini și nu Românilor, fiindcă el crede că Românul are în suflet doza aceia de scepticism care îl face înapt în a adopta cu ușurință forme streine.

Dar pericolul pe care acești streini îl reprezintă pentru

nația sa este și mai mare. Și anume : spoliază în chip neomenesc tocmai clasa țărănească, reprezentanta românismului autentic.

Țăranului i-se cer bani și iar bani și banul acesta-i muncă, iar munca aceasta, depusă pentru beneficiul altora, însemnează secarea izvoarelor de energie a rasei ; scăderea potențialului de forță creatoare a națiunii. Aceasta e constatarea dureroasă pe care o face ca unul ce veghia la destinele neamului său spunând :

«O țară fără respectul către aceia ce sunt de respectat, prin meritele și serviciile lor, nu poate exista».

Ideea conservării și propășirii reale a neamului românesc devenise la Eminescu o adevărată religiune, pe care a servit-o ca un slujitor în altar.

Focul pasiunii cu care a luptat pentru aceasta idee a crescut până a-l mistui.

Pentru el granițele românismului erau cele de astăzi.

Peregrinările-i prin țară au fost un simbol. Popasul la Blaj «Roma noastră mică», la Sibiu, în orașele de lângă Dunăre, la Putna și aiurea, i-au prilejuit cunoașterea de aproape a tuturor suferințelor suflării românești întregi, ceea ce îi da dreptul să spună în «Doina».

«Dela Nistru pân' la Tisa

Tot Românul plânsu-mi-s'a».

Patima cu care iubea tot cea ce este românesc, a manifestat-o în toată viața sa.

«Să știi Panule — zicea odată — că pentru mine nimic nu e mai scump decât neamul meu ; trecutul lui, tot, este un nesfârșit șir de lupte glorioase».

Iată — în câteva trăsături — naționalismul creator și dinamic al lui Eminescu : solidarizare totală cu neamul său ; perfecta integrare în comunitatea de aspirații a nației, dârza voință în realizarea dezideratelor ei ; pătimaș îndrăgostit și pasionat luptător pentru țară.

Dacă în poezia durerii umane Eminescu a fost mai mult decât duios : sfârșietor și fără credință ; în poezia iubirii de țară cât și în articolele lui politice, palpită cel mai robust optimism naționalist, simți svăcnind cadența marșului eroic al românismului spre libertate și întregire.

Iată cea mai înaltă și nobilă manifestare a naționalismului adevărat.

Iată de ce crezul lui Eminescu devine din ce în ce tot mai actual și se situiază ca o stea lucitoare, ca un lucefăr viu, în centrul noii spiritualități românești, ce se încheagă.

Comemorarea din acest an este o închinare.

Cuvine-se dar să cădem în genunchi în fața icoanei lui de Isus al neamului românesc și să rostim, cu glas de duioasă litanie, versurile cu adânc înțeles ale lui Cotruș :

«Dante Valah, Maria Ta !

Crai Duh,

aripă vie

peste glie,

peste cântece și văzduh,

căpetenie să ne fii de-acum 'nainte

cu pasul tot mai aspru și mai fierbinte

în crâncena noastră năvală înainte».

BCU Cluj / Central Univers *Grigorie Pupăză*

inv. Camăr.

UN MARTIR NAȚIONAL GHEORGHE MUREȘANU

de : IOAN ARDELEAN SENIOR.

La 25 Iunie a. c., în orașul Careii-Mari, al cărui cetățean de onoare era, a trecut întru odihnea de veci, în vârstă

patriarchală de 82 ani, părintele Gheorghe Mureșan, fost profesor de religie și limba română la Liceul piarist din Carei (1888—1894), președinte al Reuniunii învățătorilor din arhidiaconatul părților sătmărene (1891—94), președinte al Despărțământului Carei al «Astrei», parochul Mofninului-Mic și Eroul luptelor contra faimoasei episcopii de Hajdu-Dorogh.

Născut la vatra unor umili țărani din Tiream, Gheorghe Mureșanu s'a ridicat singur până la înălțimea, de unde putea să-și dea mai din plin contribuția s'a, în apărarea patrimoniului românesc, aci la granița etnicului nostru și la realizarea celei mai sublime aspirațiuni, nutrită de întreg sufletul românesc.

Luptele și mișcările conduse de el ne dovedesc până la evidență aceasta.

Când s'a înființat episcopia maghiară și maghiarizătoare de Hajdu-Dorogh, cu scopul de a da lovitura finală pentru distrugerea națiunii noastre de aici, Gheorghe Mureșanu a fost stâlpul de granit de care s'au lovit valurile cutropitoare ale vrăjmașilor, rezistând, alături de puțini alții, cu tenacitatea unui martir biblic. A îndrăznit să avertizeze și pe nunții apostolic din Wiена printr'o telegramă ca aceasta :

„Ne vom păstra și apăra limba și credința strămoșilor până la cea din urmă picătură de sânge împotriva îndrăsnelii necruțătoare a bullei papale Chisti fideles graeci.

E o grozăvie ce puneți la cale! O să vedeți!

Credincioșii și parochul din Moftinul-Mic*.

A luptat, a răbdat umezeala închisorii tribunalului din Satu-Mare, dar a văzut Invierea Neamului, precum și izbăvirea sa de asânda care, după croiala «justiției» ungurești, avea încă să mai continue și după războiu.

Înainte de a trece din lumea aceasta și-a exprimat doar două dorinți :

Întâia : Să fie sărbătoriți și răsplătiți și din cei 14 țărani din Moftin aflați în viață, și despre cari el zicea în vremuri critice : *„Sunt mai norocos de cât însuși Mântuitorul lumii. Acesta a avut 12 apostoli, între cari unul vânzător. Eu 14 și nici un trădător“.*

A doua : *Să se facă unirea religioasă a tuturor Românilor.*

Acesta este testamentul păr. martir Gh. Mureșanu. Să ne cinstim Eroii trecutului glorios și să ne consolidăm în viitor zi de zi, făcând să dispară dintre fii Neamului tot ce ne deosebește.

Astăzi, când Gheorghe Mureșanu părăsește lumea aceasta, rugăm pe Dumnezeu să-i așeze sufletul său în corturile neîmbătrânitoare ale fericirii celei de veci, iar spiritul lui să ne lumineze răscrucile ce ni se vor da de destin. *)

*) Date istorico-biografice, în: „Oameni din Sălaj“ de I. Ardeleanu Senior. pag. 177—184.

CHEMAREA DE AZI A ÎNVĂȚĂTORULUI: ROLUL SĂU ÎN EDUCAȚIA TINERETULUI; ROLUL SĂU ÎN EDUCAȚIA POPORULUI.*)

Înainte de a intra în miezul subiectului conferinței de azi, trebuie să fac o constatare care să justifice restul expunerii ce urmează și anume: asistăm dela un timp încoace la o mulțime de prefaceri de ordin politic, social, economic, cultural, etc. menite să dea statului nostru un nou ritm de viață. Evenimentul care a dat naștere acestor prefaceri este Constituția din Februarie 1938.

În adevăr Constituția din Februarie 1938 marchează, în evoluția politică a statului nostru, o adevărată revoluție, fără precedent la noi și pune pe M. S. Regele alături de cei mai mari reformatori sociali. În trecutul nostru s'au făcut revoluții, dar nici una nu s'a făcut într'un mod atât de perfect: au fost revoluții mai mult de ordin economic. Aceasta este o revoluție integrală și am putea spune că este mai mult de ordin spiritual.

În ce constă acest eveniment și care este justificarea sa, nu sunt lucruri de subiectul expunerii de azi. Ceia ce ne interesează pe noi este faptul că orice concepție politico-socială ar sta la baza unui stat, este sprijinită de o mulțime de instituții create cu acest scop și menite a-i garanta și perpetua existența. Prin urmare există o legătură de interdependență între concepția ce stă la baza unui stat și instituțiile create în sânul aceluia stat. Școala, ca o instituție de primul ordin în stat, este și ea adaptată concepțiilor politico-sociale ale statului.

2.

Individualismul care a stat la baza statelor în trecut și la noi până în Februarie 1938, cerea ca în școală să se desfășoare o activitate izolată a fiecărui școlar. În programa analitică din 1936 se spunea textual: «Fiecare elev să fie îndemnat și ținut a lucra independent de ceilalți, manifestându-

---

Conferință ținută la adunarea Subsecției inv. din plasa Zălau de către inv. Mureșanu A. Clemente.

și individualitatea sa în orice chip». Se cerea în acest mod să se desvolte la maximum aptitudinile individuale, datorită cărora individual va progresa, va fi fericit și din fericirea individuală se va naște fericirea generală. Învățătorii și preoții erau meniți a deveni, la sate, modele de burghezi, buni de imitat.

În asemenea împrejurări, primau interesele particulare, în detrimentul celor colective. Mai mult: s'au exagerat drepturile individuale și interesele particulare, creindu-se libertatea de abuz. «Cel bogat putea spolia în liniște, fiindcă regimul îi garanta libertatea de a exploata». (M. D. Ralea.)

3.

Această stare de lucruri, creiată de liberalismul politico-economic, a fost înlocuită cu o nouă concepție de viață a Statului. Noua ordine întronată are caracterul statelor totalitare. (După Dl P. P. Negulescu.) «O asemenea concepție pune statul mai presus de orișice, opunând deopotrivă, atât vechei autocrației, cât și democrației mai noi, statocrația, ca formă optimă și definitivă a vieții popoarelor. Și'n adevăr, neadmițând că vreun interes, individual, de familie, de clasă socială, de corporație economică, de comunitate religioasă, ar putea să stea în picioare, în fața intereselor statului, nerecunoscând ca posibilă existența independentă, alături de Stat, a entităților individuale și-a formațiilor colective de acest fel, înglobându-le, în sfârșit, pe toate, în cadrele atotcuprinzătoare ale Statului, ca simple părți ale unui tot, ce nu pot avea ființă decât într'însul și printr'însul, această concepție face din Stat totul, realitatea supremă și scopul ultim al vieții unui popor.» (Destinul Omenirii P. P. Negulescu).

M. S. Regele, în discursul rostit cu ocazia anului nou, a definit clar noua structură a Statului nostru, prin admirabilele cuvinte: «Toți Români sunt datori, în aceste clipe când multe primejdii se pot ivi, să lase la o parte interesele personale și să muncească, cot la cot, într'un singur gând al consolidării naționale.

Toți trebuie să fie conștienți că numai printr'o întărire și înflorire a obștei românești, poate fiecare să-și găsească apărarea și desvoltarea nevoilor particulare.

Numai într'o comunitate sănătoasă și înfloritoare, poate fiecare să-și găsească fericirea și liniștea.

Nu poate să mai existe în România de mâine un interes particular, care să nu stea alături cu interesul obștesc al Patriei.»

Iată care ar fi înnoirile caracteristice, care apropie Statul Român, de Statele totalitare, după o conf. a D-lui Iosif Gabrea :

1. În primul rând, Suveranul devine simbolul unității Statului, în locul Parlamentului.

2. Se recunoaște Suveranului un rol activ în toate funcțiunile Statului.

3. Se introduce o concepție solidaristă în organizarea Statului, în locul celei individualiste.

4. Se înlătură partidele politice, ca instrumente de guvernământ.

5. Se recunoaște pentru prima dată principiul diviziunii muncii în organizarea Statului Român.

6. Se recunoaște tot pentru întâia dată caracterul majoritar și creator de Stat al Națiunii Române.

7. În Statul Român, Patria este cel mai deosebită temei al rosturilor Românilor în viață.

Date fiind caracteristicile noii structuri a Statului român, vom vedea că au suferit modificări fundamentale toate instituțiile sale. O mulțime de legi și regulamente au definit, în textele lor, noile adaptări în vederea consolidării Statului. Școala, ca instituție fundamentală în Stat, a suferit și ea unele adaptări, conform noilor cerințe sociale. S'au creat și unele instituții menite a colabora cu școala, ca împreună să poată integra indivizii în noua ordine socială. În vederea acestor adaptări și a colaborării școlii cu celelalte instituții, s'a modificat legea învățământului primar, s'au modificat și adaptat programele și sunt în curs de modificare unele. Statul și-a extins dreptul de a se amesteca în viața viitorilor săi cetățeni, până la o vârstă destul de înaintată, începând de la cea mai fragedă posibil. (3 ani la 21.) Se interesează și de adulți: s'au creat și în acest scop instituții menite a influența în bine viața cetățenească: Școli superioare țărănești, Serviciul Social, etc.

Adaptările spirituale la o nouă ordine socială, sunt tot atât de grele ca și adaptările la mediu, de ordin biologic, dacă nu mai grele, mai ales pentru adulți. Sunt, în acest sens

destul de evidențiate anomaliile produse cu ocazia schimbărilor politico-sociale din secolul trecut, de către nemuritorul Caragiale.

Pentru a ne integra în primul rând noi în noua ordine spirituală, avem nevoie de discuții, de precizări, de aprofundări, de măsuri de adaptare și îndreptare, pentru că odată integrați în Stat, să putem da Statului cetățenii care ni-i cere.

Iată deci care este rostul întrunirii de azi și a expunerii ce mi s'a dat s'o fac.

Alături de masele populare în trecut și slujind intereselor lor, învățătorii s'au evidențiat și ridicat astfel la suprafața vieții sociale în Statul Român. M. S. Regele a relevat acest lucru la Congresul din 8 Iunie 1936 spunând: «Prin învățătorime, mă uit în prisma intereselor generale».

Data fiind situația ce ne-am creat-o în viața publică, suntem azi chemați, mai mult ca ori când, să muncim pentru renașterea națională.

Activitatea noastră, ca și întrecut, se va manifesta asupra a două obiective principale: 1, educația tineretului și 2, educația poporului.

Pentru a fi mai sistematic în expunere, voi lua pe rând cele șapte caracteristici ale Statului, enumerate mai înainte, și voi arăta ce poate realiza învățătorul pe terenul său de muncă în spiritul lor.

1. Suveranul devine simbolul unității Statului, în locul parlamentului.

Pentru promovarea acestei idei în sufletul copiilor, vom căuta să facem din persoana M. S. Regelui un adevărat cult, merit a creia, în prezent și viitor, o forță de solidarizare spirituală a Națiunii Române.

Ne vom folosi de orice prilej pentru ajungerea acestui scop: împodobirea sălilor de clasă cu portretul suveranului; împodobirea caselor cu astfel de portrete, va trebui de asemeni s'o facem prin elevi, pentru a înlocui astfel «icoanele», rămase și azi prin casele țărănești, cu portretele împăraților ce au subjugat acest neam. Putem folosi în acest scop revista, Albina și România Satelor, care dau portrete foarte reușite ale Suveranului și ale Membrilor Familiei Regale. Vom face să înțeleagă mintea copiilor marile realizări ce le înfăptuește Suveranul, pentru binele obștesc. Orele de audiențe

la Radio, atunci când vorbește Suveranul, impresionează foarte adânc, atât tineretul cât și adulții. Cărțile de școală oferă deasemeni un prilej important pentru cultivarea ideii unității Statului în persoana Suveranului. Redactarea lor din ultimul timp, corespunde întrucâtva acestei idei. Munca noastră în acest sens a fost mult ușurată prin noua școală străjerită al cărei fundament colțul Străjeresc se sprijină pe deviza: «Credință și Muncă pentru Țară și Rege». Ridicarea și coborîrea pavilionului îndreaptă toate gândurile spre Suveranul Țării.

2. Rolul activ al Suveranului în toate funcțiunile Statului.

Fiecare a putut observa cu cât spor de autoritate lucrează toate instituțiile, care sunt isvorite din mintea luminată a M. S. Regelui: Străjeria, Premilităria, Fundațiile Regale, etc.

Acest spor de autoritate vine însă de sus în jos. Rolul nostru este să facem ca acest spor de autoritate, să fie preîntâmpinat de respectul și ordinea venită de jos în sus. Pentru aceia învățătorul trebuie să dea el dovadă, în primul rând, de respect și ordine, devenind astfel un model de cetățean în Stat. Va deprinde copiii, prin supunerea lor față de normele școlii, să practice disciplina vieții sociale încă dela vârsta cea mai fragedă. În acest sens, o spun cu mândrie, că învățătorii au dat un examen: Mobilizarea ce s'a făcut și felul cum s'a făcut, se datorește în primul rând învățătorimii.

3. Se introduce o concepție solidaristă în organizarea Statului, în locul celei individualiste.

În noua lege a învățământului primar, s'a ținut cont de acest lucru. În expunerea de motive, Dl. Ministru P. Andrei spune: «Incepând cu clasele primare și sfârșind cu Universitatea, școala trebuie să pregătească solidaritatea tuturor forțelor și integrarea lor în Statul creator de valori. În acest scop, școala primară nouă nu se va mai baza pe vechea concepție individualistă, ci va accentua mereu ideea de integrare a individului în comunitate și de subordonare față de ea». Pentru aceia în legea de față se dă un rol de seamă comunităților de muncă, cooperației, Străjii Țării și Serviciului social, precum și tuturor manifestărilor în care se evidențiază solidaritatea de grup.

Aceasta ne face, și pe noi învățătorii, să schimbăm

spiritul educației și învățământului de până acum, adică săl facem solidarist, rămânând numai ca metodă de tratare individualist.

Comunitățile de muncă, ce s'au creat prin noua programă analitică și prin legea actuală, oferă învățătorului prilejul de a face să pătrundă în sufletul copiilor convingerea că «nu se poate trăi în afară de solidaritate socială și că nimic de seamă nu se poate realiza fără colaborare.» I. Gabrea. »Școala, ajutată de străjerie, va reuși să elimine toată otrava infectată societății de către mentalitatea individualistă.» (B. Iordan C. C.)

4. Se înlătură partidele politice ca instrumente de guvernământ.

Pentru învățători și școală în general, partidele politice au făcut mai mult rău decât bine. Ceia ce câștigau șoala și învățătorii, în timpul partidelor, se datorește luptei noastre profesionale. S'au luat azi, într'un Stat cu structură totalitară, măsuri de îndreptarea situației învățătorilor și a școalei, cu mult mai democratice decât pe timpul așa pretinsei noastre democrații, deaceia nu regretăm dispariția lor.

5. Se recunoaște pentru prima dată principiul diviziunii muncii în Statul Român. Chiar chemarea la vot se face pe categorii profesionale: agricultură și muncă manuală, industrie și comerț, ocupații intelectuale. Fiecare cetățean vor trebui deci să aibă o profesiune, pe care s'o adâncească din toate puterile. Rolul nostru va fi acela de a oferi prilej copiilor, în cadrul școalei, să-și găsească ocupația în care vor fi mai folositori societății, încă din copilărie și de a le da îndrumările necesare, așa ca la părăsirea școalei să fie complect orientați încotro să-și îndrepte pașii. În conf. cu art. 185 din lege, învățătorul va întocmi fișa personală a fiecărui elev, urmărind în acest mod desvoltarea morală, intelectuală și fizică în timpul perioadei școlarității.

El se va interesa și va face dosarul tuturor elevilor cari au reușit la concursurile de intrare în liceele model și al tuturor celor cari au dobândit burse. Se va face selecția capacităților și orientarea profesională, începând din școala primară. Pentru recrutarea elitelor conducătoare de mâine, învățătorii au marele rol de a descoperi din masele acestui neam, pe acei dotați și a le da posibilitatea de desvoltare.

Viitorul acestui neam este deci în mâinile noastre și mare răspundere va cădea asupra noastră, dacă nu vom fi în stare să ne îndeplinim acest rol cu succes.

Legea a luat deja unele dispoziții în acest sens, prin organizarea de concursuri pe județe între cei mai buni elevi din cl. IV și VII dela școlile primare. Ne rămâne nouă rolul de a lupta ca să convingem autoritățile, mai ales cele administrative, să ia măsuri și mai salutare pentru întreținerea materială a acestor elevi în școlile secundare și cele superioare. Este trist felul cum în unele locuri autoritățile administrative au înțeles acest rol al lor.

6. În noul Stat se recunoaște pentru prima dată caracterul majoritar și creator de Stat al Națiunii Române.

În sprijinul acestui postulat, învățătorul va căuta să stea mai ales cu fața în slujba Națiunii Române, sprijinind elementul român de origine, atât în pregătire cât și în promovarea lui în viață.

În această privință, să aibă de călăuză cuvintele M. S. Regelui Carol II. «Mai presus de orice, se cere învățătorului întărirea Românismului, adică scoaterea la lumină a virtuților latente ale acestui Neam, ca să facă din el una din gințile cele mai puternice din lume».

Statisticile de până acum arată cât de greșit s'a lucrat în trecut pentru îndeplinirea acestei cerințe, în ce privește participarea elementului autohton în școli, universități, întreprinderi industriale și comerciale.

Și acum a șaptea și ultima caracteristică, ce o prevede Constituția actuală a Statului Român: «Patria este cel mai de seamă temei al rosturilor Românilor în viață». Învățătorul este chemat să-și pună de acord activitatea și cu această cerință. De altfel și în legea nouă a inv. primar se pune ca o datorie a membrilor corpului didactic: «Să desvolte în sufletul copiilor sentimentul datoriei, al iubirii de patrie și tron, respectul pentru așezămintele Țării». (Art. 186 p. 3 din lege.)

Această datorie fiind pivotul întregii noastre activități, atât în trecut, cât, și mai ales în timpurile de față, nu cred necesar să mai insist aci asupra ei.

Acestea fiind principiile fundamentale, în spiritul cărora trebuie să lucreze școala și celelalte instituții culturale din Stat: Străjeria, Premilităria, Serv. Social, etc. menite a educa

tineretul, se înțelege că asupra lor își va concentra învățătorul, în gradul cel mai înalt, activitatea sa.

În ce privește al doilea obiectiv al activității învățătorului: educația poporului, va trebui să fac dela început o constatare și anume: învățătorii au muncit și până acum în afară de școala propriu zisă în două direcții principale: 1, Cunoașterea vieții sociale și 2, Muncă socială, desfășurată pe mai multe tărâmură: economic, cultural, sanitar, industrial agricol și polițienesc-militar, desfășurând în total cam 53 feluri de activități.

Pentru un om este prea mult și ar fi de dorit ca în viitor, învățătorul să-și adâncească mai mult activitatea din școală, pentru a câștiga mai mult în calitate și pentru a-și îndeplini cât mai cu folos rolul său atât de important în educarea tineretului. Nu se va retrage însă decât numai pe măsură ce Statul va putea trimite la sate și alți muncitori pe ogorul Neamului: medici, cooperatori, agronomi, etc. așa cum prevede Legea Serviciului Social. Va activa de aci înainte mai mult pe teren cultural și în cadrul căminului înființat prin Serviciul Social.

Iată ce se spune în «Cartea Cercurilor Culturale» despre Serviciul Social.

«Legea Serviciului Social, foarte neobișnuită tradiției noastre legislative, este cea mai mare lege a Statului. Ea a plecat din inima M. S. Regelui Carol al II-lea».

În cadrul acestei instituții, a Serviciului Social, se va înființa și Căminul Cultural, în care suntem datori a munci legalmente. După felul cum s'a organizat căminul, țin să arăt că s'a împărțit în patru mari secțiuni: 1, Cultura sănătății; 2, Cultura muncii; 3, Cultura sufletului și 4, Cultura minții. Fiecare din aceste secțiuni are diviziunile sale. Despre acest lucru se va vorbi cu alte ocazii, la înființarea căminelor. Eu le-am amintit aci numai pentru a arăta că munca noastră pentru educarea poporului va fi mult ușurată și sistematizată în același timp.

Se va putea în acest mod verifica anume cât efort poate face un om și se vor putea crarhiza toate elementele încadrate în munca de ridicare a Neamului într'un nou spirit de echitate socială. Două chestiuni ar mai trebui lămurite în

cursul acestei expuneri și anume: Pregătirea învățătorului și situația sa materială.

În adevăr se naște întrebarea: dacă învățătorul poate să-și îndeplinească rolul său, dată fiind pregătirea sa din școala normală. Răspunsul la această întrebare ar fi următorul: învățătorul poate face față noilor cerințe, dacă pe lângă pregătirea ce și-a însușit-o în școală, caută zi de zi, să se țină la curent cu ritmul vremii, aceasta în ce privește activitatea sa din școală. Pentru ceia ce aduc nou legiuirile din ultimul timp, s'au instituit cursuri de inițiere în străjerie, premilitărie, serviciul social, etc. Viitorul va fi și mai bun. Prin Legea de înființare a școalelor normale superioare, s'a creat o secție și pentru învățământul primar, iar prin noua Lege a învățământului primar, s'a dat drept învățătorilor de a-și însuși o cultură universitară. S'au împlinit deci vechile noastre deziderate, exprimate într'un șir lung de congrese, în epoca partidelor politice.

Cu o mai înaltă cultură a minții și cu dragostea sufletească ce ne leagă de acest neam, îi vom fi și mai folositori.

Calăuziți veșnic de cele mai înalte postulate naționale, învățătorii vor fi la datorie și în viitor așa cum au fost în trecut. Pe noi renașterea națională ne-a găsit acasă la muncă încordată, cu mici excepțiuni. N'avem de regretat asupra nici unui punct al activității noastre din trecut, ba avem chiar o mândrie că am deschis căile cele mai sănătoase pentru progresul neamului nostru. Nimic din ceia ce aduce nou renașterea națională nu ni se pare străin de preocupările noastre din trecut. Constatăm însă azi că vin și alții alături de noi. Vom face muncă frumoasă împreună. Așa să ne ajute Dumnezeu.

C. A. Mureșianu.

SITUAȚIA MORALĂ ȘI MATERIALĂ A ȘCOALEI PRIMARE ȘI A INVĂȚĂTORULUI

de: IOACHIM I. CĂBUZ.

Vieața pe care o trăim reprezintă un dar ceresc, care poartă pecetea demnității divine. Omul, spre deosebire de regnul animal, are favorul special de a fi cel dintâiu care se împărtășește de această demnitate divină. Spontan, îmi apare întrebarea: în ce constă această demnitate divină? Voiu căuta să dau un răspuns.

Demnitatea divină constă în gradul și puterea de manifestare a unei spiritualități ce încălzește sufletul și călăuzește pe individ în viață. Acela care un singur moment evită și deci, se îndepărtează de la lumina și flacăra binefăcătoare a acestei spiritualități, inevitabil este sortit a fi învins; cum omul prin excelență este o ființă inteligentă și socială, cu atât mai mult această spiritualitate trebuie privită sub aspectul vieții sociale; numai și prin societate individul devine om în fața demnității căruia, se închină toate creaturile pământului.

Din punct de vedere creștin, dl prof. univ. C. Rădulescu-Motru, definește spiritualitatea în sensul următor: «Biserica lui Christ înțelege prin spiritualitate, proprietatea pe care o are Sf. Spirit de a uni în mod mistic, prin prezenta lui, ființa omenească cu lumina și iubirea dumnezeiască». (Cit. din lucrarea «Românismul» pag. 19). Deci, în funcție de această spiritualitate, în sufletul nostru se sălăsluiește credința vie în viața de dincolo de mormânt; tot datorită acestei credințe, se trezește în noi ideea darului divin, dat de Creator cu atâta generozitate și bunătate, precum și tendința arzătoare în comportamentul nostru de-a deveni vrednici de această demnitate divină.

Luată sub înțeles mai larg, tot după definiția dlui prof. univ. C. Rădulescu-Motru, spiritualitatea ar însemna: «Complexul de idei și sentimente, în special complexul de interpretări simbolice, prin care societatea unei epoci își justifică credința într'o ordine perfectă și eternă, pe care ea este sortită a o realiza pe pământ». (Cit. din op. «Românismul», pag.

19). Deci, spiritualitatea pentru noi ar însemna : credința vie într'o «ordine perfectă și eternă» și care spiritualitate este menită a justifica această credință. Sub orice raport am privi munca : individual sau colectiv, ea numai atunci va deveni putere dinamică și constructivă, când ambii factori de muncă : omul și societatea vor fi conduși de o spiritualitate.

Spiritualitatea la popoare, s'a dezvoltat în conștiința lor, direct cu gradul de cultură și civilizație ; dela popoarele primitive și până la cele ce azi dețin cea mai superioară treaptă pe scara civilizației, spiritualitatea a existat. În stare embrionară la început, prin procesul de evoluție, spiritualitatea s'a dezvoltat, a devenit matură, deci capabilă să susțină lupta, să alimenteze forțele, să asigure triumful și să întrețină tendința spre un maximum de progres al popoarelor.

Spiritualitatea glăsuiește fiecărui popor, fiecărei națiuni precum și fiilor ei, rolul pe care-l au de îndeplinit pe acest pământ și care rol corespunde celei mai înalte chemări : îndeplinirea menirii istorice. Aceasta este forța spirituală care a călăuzit și s'a identificat chiar, cu destinele neamului nostru.

De-a-lungul veacurilor, poporul român a trecut printr'un proces de adânci prefaceri naționale și morale ; acest proces istoric, cuprinde un șir de epoci, toate fiind create și legate de vieța plină de eroism moral a vreunui martir național ; tăria și vigurozitatea acestor eroi, care prin jertfa lor supremă au asigurat îndeplinirea menirii noastre istorice, se datoresc numai spiritualității de care au fost conduși și care era menită să justifice prin glasul ei tainic — dela generație la generație, — credința de veacuri în realizarea idealului sfânt național : integritatea teritorială și spirituală a poporului român. Incepând dela sporadicele încercări de suveranitate națională și până la Mihai Viteazul, fără a mai aminti serioasele încercări de dreptate și libertate națională ale pandurului Tudor, iar în Transilvania ale marilor tribuni moți : Horia, Cloșca și Crișan, Avram Iancu, spiritualitatea, care n'a lipsit nici unui erou național mare sau mic, a avut diferite forme după împrejurări și mijloace : alta a fost spiritualitatea lui Mircea față de-a lui Alex. cel Bun ; alta a fost a lui Ștefan față de-a lui Țepeș ; alta a lui Vasile Lupu față de-a lui Matei Basarab ; alta a lui Mihai Viteazul față de-a lui S. Movilă ; alta a lui Brâncoveanu Constantin față de-a lui D. Cantemir.

Dar nici o epocă nouă n'a exclus fondul real al spiritualității epocii trecute. Firul unificator al sufletului românesc se torcea tainic și invizibil din caietul vremilor de suferințe, urmând ca odată sfârșite îndurările, să apară ziua învierii sufletului românesc. Această spiritualitate, care a trasat drumul pe care menirea noastră istorică trebuia îndeplinită, reprezintă caracteristica ultimelor 3 epoci de mândrie națională de glorie și de consolidare românească: 1. epoca întemeietorului de țară «Regele Carol I.»; 2. epoca întregitorului de neam și țară «Regele Ferdinand I.»; epoca unificatorului și inoitorului de neam, care este M. S. Regele Carol II. Dacă spiritualitatea poporului român, până în anul 1918, consta în via credință de-a se realiza suveranitatea națională, astăzi categoricul vremii impune o altă spiritualitate. Suveranitatea națională, câștigată și pecetluită definitiv prin actul unirii dela Alba-Iulia, ne-a asigurat un loc în concertul celorlalte popoare. Epoca de azi pretinde ca pe această piatră solidă, să clădim maiestos edificiul nou, național, generațiilor viitoare, conduși în munca noastră de constructori naționali, de cea mai corespunzătoare spiritualitate, care este: nu naționalismul veacului trecut, până la 1918, ci românismul care, după de prof. univ. C. Rădulescu-Motru, ar însemna: «Catechismul unei noi spiritualități».

Prin urmare, românismul, ca nouă spiritualitate a vremii, sondează, exploatează rațional și deci pune în valoare neprețuitul tezaur original național, care se rezumă astfel: «scoateră la lumină a virtuților sufletului românesc printr'o muncă de întrecere și printr'o cunoaștere mai adâncă de noi înșine». (C. R. M. «Românismul», pag. 14). «Românismul este spiritualitatea care face loc meritului și prin el pune în valoare sufletul nostru». (C. Rădulescu-Motru). Omul având o misiune pe pământ: în cadrul familiei, al satului sau orașului, al Statului, contribuția muncii lui pentru realitatea socială la care aparține este sporită și mult mai importantă; dar ca o primă condiție, viața socială a fiecăruia să rămână posterității un exemplu viu de jertfă însuflețitoare și de eroism moral. Numai în felul acesta, virtuțile sufletului românesc vor fi scoase la lumină, devenind valori spirituale neprețuite și nesecate forțe fără de care viabilitatea organismului nostru național ar fi periclitată. Dureros, dar semnificativ, vedem exemple de incapacitate națio-

nală, pe care momentul zilei ni le oferă: prin ștergerea rapidă de pe harta Europei a unor națiuni, care nu și-au valorificat pe deplin virtuțile sufletului național de care dispuneau; dacă totuși au încercat să desgroape acest tezaur, au făcut-o cu un ceas mai târziu. Dacă aceste State au căzut jertfă unor forțe naționale impunătoare, se datorește faptului greșit în funcție de care fiecare națiune a înțeles să-și îndeplinească pe pământ menirea ei istorică. «Dacă suveranitatea națională stă pe baza etnicului omogen extensiv, menirea istorică stă pe baza etnicului dinamic, capabil de muncă originală și de eroism moral». (C. Rădulescu-Motru, «Rom.», pag. 14). Acest etnic dinamic trebuie pus în valoare, printr'o organizare cu simț, disciplină convinsă și respect al meritului, prin care fiecare va fi plasat conform principiului: «Omul potrivit la locul potrivit».

În spiritul acestor adevăruri, trebuie să înțelegem atmosfera Europei contemporane, atât de frământată, care pare a se însenina numai în favorul acelor națiuni, care cu un ceas mai repede, pășesc hotărît și se încadrează în ritmul vital al misiunii lor istorice. Așa trebuie privite noile curente naționale: rasismul german al marelui Reich hitlerist; reînvierea tradiției imperialiste a Italiei fasciste; așa trebuie să înțelegem și noi adevăratul românism — noua spiritualitate a zilei, — în sensul real al reînvierii virtuților sufletului românesc. În funcție de această spiritualitate, la cârma țării noastre să nu stea decât elemente bine dotate și numai Români; căci viitorul națiunii române atârna de conștiința națională și de ierarhizarea logică și dreaptă a tuturor factorilor de conducere: dela cei mai mici și până la primii în stat. Tot românismul ne spune care sunt aceia care ne vreau periclitarea viitorului nostru: pe baza menirii istorice, acele națiuni doresc și caută periclitarea viitorului nostru cari nu sunt capabile a-și îndeplini misiunea lor istorică. «Făcând să triumfe Românismul, asigurăm consolidarea în viitor a neamului nostru și în acelaș timp suntem în spiritul vremii. Europa de azi cere dela popoarele sale o cât mai sinceră diferențiere a tipurilor naționale după caracterele lor originale. Sec. al XX. este secolul organizării națiunilor pe fondul lor firesc de totalități biologice și sufletești». (C. Rădulescu-Motru, pag. 15).

În funcție de aceste categorice realități istorice, trebuie

să pătrundem și să înțelegem cursul schimbat pe neașteptate al conducerii noastre de Stat; n'a fost un salt, fiindcă natura nu face salturi; totul trebuie privit ca o revenire la calea părăsită a menirii noastre istorice; politicianismul trecut, prin luptele demagogice dintre partide, creiase atâtea căi rătăcite, care nu puteau sfârși decât printr'un dezastru național: descompunerea sufletului românesc și implicit moartea neamului nostru. Gravitatea momentului cerea apariția salvatorului, care nici n'a întârziat; trebuia să apară cărmuitorul înțelept, însuflețitorul și îndreptătorul de răutăți, care începură a submina vigoarea neamului nostru. Mâna magică și înalta înțelepciune a M. S. Regelui Carol II., pune, în cel mai oportun moment critic al zilei, stavilă tuturor pornirilor de destrămare națională; ordinea se restabilește și neîntârziat, întreaga națiune își recâștigă echilibrul sufletesc, printr'o revenire la adevărata matcă a menirii noastre istorice.

Printr'o organizare cu simț, printr'un eroism moral, disciplină, muncă dinamică și constructivă; printr'o supravalorificare a intereselor superioare naționale față de cele personale, națiunea română s'a încadrat pe deplin și la timp în ritmul nou al vremii; ea respiră în liniște și fericire atmosfera senină a unei vieți de serioasă redresare națională și regenerare morală. Iată pentru ce M. S. Regele Carol II. este supranumit «Innoitorul de neam», înscriind astfel în istorie, epoca nouă «Regele Carol II.», care înseamnă: salvare, renaștere și prosperare românească. M. Sa, în opera pe care cu atâta eroism moral a întreprins-o, a fost primul purtător al noii spiritualități: românismul. În rezumat, acestea sunt faptele care încoronează opera M. S. Regelui Carol II. și tot ele vor fi firele de legătură care vor eterniza neîntrecuta Sa persoalitate, în rândurile generațiilor viitoare. Iată cum M. S. înțelege noua spiritualitate românească:

«Prin Românism vreau să înțeleg scoaterea virtuților latente ale acestui neam, ca să facă din el una din gințile cele mai puternice și cele mai falnice ale lumii». (M. S. Regele Carol II).

«Un popor se cinstește, cinstind pe cei care îi fac mândria». (M. S. Regele Carol II).

Intențiunea mea — și cred că-i justificată — a fost ca din expunerea de până acum, să reiese rolul important și

încontestabil al învățătorimii române, în opera de grea răspundere, a îndeplinirii menirii noastre istorice, dela locul modest și mijloacele reduse de care a avut și are și azi parte. Învățătorimea a fost întotdeauna piatra fundamentală pe care factorii de primă conducere au căutat să clădească edificiul național; pe umerii ei a stat sarcina și tot ea purtat sarcina și o poartă și azi, în opera de reînviere, prosperare și consolidare românească. Nu ea este și azi instrumentul de prelucrare a sufletului tineresc? Totul e încă prea clar, ca să mai vin cu exemplificări. Ca o națiune să fie puternică, trebuie să aibă un tineret viguros și disciplinat; căci tineretul reprezintă forța regeneratoare a națiunii. Cine lucrează și în mâna cu stă viitorul națiunii noastre? Cine va face să triumfe adevăratul românism? Răspunsul îl dau prin tăcere: mândria stăpănită și demnă, care caracterizează pe învățători ne oprește. Dascălii neamului n'au uitat să-și îndeplinească rolul lor istoric în viața națiunii.

E lung șirul dascălilor, cari în ținuta lor modestă, cu haine învechite, fața cutată și istovită, se ridică cu sufletul, mai presus decât toți cei mai mari ca el; o spun și o glăsuiesc aceasta patriarhelele sate românești, cari astăzi toate au reînviat, ca firele de iarbă primăvara; o spune aceasta țărâniea disciplinată, care a răspuns cu un elan de nedescris la apelul adresat pentru apărarea patriei și a hotarelor ei firești; o spun tinerii premilitari, o cântă micii străjeri.

Și atunci, tu, făuritorile de suflete, pe care te știu așa de modest, ți-ai primit răsplata cuvenită? Acelaș răspuns, prin tăcere. S'a imputat că învățătorul deține o poziție socială inferioară și în consecință nu poate pretinde favoruri mari; cu conștiința datoriei și a responsabilității, el și-a continuat munca totuși mândră, că misiunea lui este superioară, dacă poziția socială e inferioară. Aici apare nedreptatea: cum, o misiune superioară și grea de educație și plămăditor de suflete, să fie așa de desconsiderată? Cerem legal, fără a cerși vreun drept, încadrarea învățătorimii române în toate drepturile ei, atât din punct de vedere moral, cât și material. Incepând din epoca haretină și până în ziua de azi, învățătorii s'au achitat demn de datorințele misiunii lor, dar în schimb au dus o aprigă luptă de revindecări morale și materiale, pentru a căror cauză dreaptă nici până azi nu s'au îndeplinit și satisfăcut

drepturile legale. Dacă formăm o profesiune așa de populată, rezultă din necesitatea imperioasă de-a fi; dacă azi ne-am câștigat relativ unele drepturi, se datorește numai spiritului de organizare, disciplină și jertfă, de care întotdeauna am dat dovadă. Ceea ce până acum am obținut, reprezintă numai o treaptă cucerită în lupta noastră. Vom munci fără a dispera; cerșetorie nu facem, fiindcă demnitatea didactică nu-i cântec de cerșit. Lăsând la o parte modestia prea exagerată, deschid paranteza revendcărilor de ordin moral și material. Să nu se creadă din partea celor streini de noi, că prețuim materialul față de moral; dar după cum nu ne putem închipui soare fără lumină și căldură, tot așa un om fără demnitate morală și corespunzătoare situație materială nu poate urca pe scara vieții, ci, din contră, se coboară spre inferioritate. Intre moral și material, există un raport de interdependență: un moral scăzut, exclude o situație bună materială, precum o prosperare materială presupune un moral superior. Viața învățătorilor privită sub cele două aspecte: moral și material, implică și pe aceea a instituției în care el lucrează: școala. Dacă învățătorul este sufletul școlii, între el și școală, există același «paralelism psiho-fizic ca și în lumea animală». (Șt. V. Radu). Unui grădinar înțelept, dacă nu-i punem la îndemână uneltele necesare și nici sămânța bună, cu toată calitatea pământului de cultivat, munca lui devine sterilă; prin comparație: unui bun învățător dacă nu i se dă salariu corespunzător cerințelor ce i se impun, atât din partea al profesiei, cât și a societății, și dacă nu i se deschid căile spre o perfecțiune profesională, devine după scurt timp, asemenea grădinarului, impropriu pentru misiunea ce i s'a încredințat și deci un învins al vieții.

În consecință, cred că sunt în asentimentul colegilor când afirm că e momentul să ridicăm din nou un categoric veto, în sensul ca să se pună odată capăt tratamentului nedrept ce de mult ni se aplică. Învățătorimea, care recent a dat dovadă de cea mai hotărâtă îndeplinire a datoriei față de Neam, Țară și Rege, este armata spirituală a națiunii; ea se luptă cu întunericul; ea culturalizează masele; ea purifică sufletul românesc; ea întărește conștiința națională; ea este arheologul națiunii, care desgroapă tezaurul original național; ea dirijează și promovează forțele și energiile tinerești; cultivă și

sporește potențialitatea spirituală a neamului românesc; ea asigură triumful românismului și deci, ea poartă și seamănă sămânța vie a noii spiritualități de care aminteam: Românismul.

Și atunci, cum să nu fie repusă învățătoria română, în toate drepturile ei, când sarcina datoriilor ei apasă așa de greu umerii? În cazul când glasul nostru va fi asemenea prorocului ce predică în pustiu, noi nu vom dezerta dela datorie; dar ni se vor epuiza forțele încă de timpuriu și acea armată de aproape 50.000 de luptători fanatici, va fi silită să capituleze și să zică asemenea legionarilor romani istoviți în lupte, dar neîndreptățiți: «Qualis dominus, qualis servus».

Incheind expunerea problemei referitoare la situația morală și materială a învățătorului și școlii, care neîntârziat trebuie să îmbunătățită, învățătoria română, ridică din nou glasul către primii factori de conducere românească, în sensul ca toate dezideratele cerute în atâtea congrese și pe care suntem siliți a le repeta, să se traducă în fapt. Credem că a sosit momentul să se treacă la fapte; ele vor permanentiza valorile, iar vorbele le vor distruge.

GEOGRAFIA REVISTELOR LITERARE ROMÂNEȘTI

Azi, spre deosebire de trecut, mijloacele de răspândire a ideilor scrise — revistele, ziarele — s'au dezvoltat foarte mult. Zilnic aproape apar noi emisari ai scrisului tipărit, printre cari cititorul nu poate să se orienteze cu ușurință, dar tot zilnic dispar alții. Este semnul luptei pentru existență pe planul cultural. Aceasta dizorientare este mărită și prin faptul că fiecare revistă are în program un crez pe care-l formulează la data apariției, îl urmărește metodic în tot cursul vieții efemere sau, în cel mai rău caz, îl uită imediat ce a pornit la drum. Toate aceste crezuri însă, printr'o simplificare matematică-spirituală, se reduc la două, eventual, aplicând regula extremelor și a echilibrului din centru, la trei: acelea cari militează un autohtonism specific, tradiționalist, exclusivist cu orice preț, acelea cari își deschid larg paginile și altor idei venite din apusul mai cult și, în fine, la mijloc sunt revistele cari și-au însușit într'o formulă dinamică fericită, cele două extreme. Dacă am etalona după o scară de valori pe toate acestea depozitare și colportoare ale slovei scrise, greutatea balanței cred că s'ar apropia de pământ — nefiresc în mecanică — natural în lumea adevărilor — la mijloc. Intr'adevăr, o să se vadă că cele mai bune, mai răspândite, mai gustate, cu o circulație spirituală mai mare, sunt revistele cari au în programul lor împăcarea unei tradiții firești, sănătoase, cu influențele rodnice, alese, prefăcute, de aiurea.

O altă observație, scoasă din privirea sumară a hărții revistelor, este următoarea: începem să avem și în provincie reviste bune, însă acestea au veșnic deasupra capului sabia lui Damocles a dispariției. Semnele morții apropiate sunt date de înregularitatea apariției, de îngrămădirea numerelor într'o singură tipăritură, condiționate ambele, în ultimă analiză, de infimul număr de cititori.

Este lucru știut că la noi nu se citește mult, reviste nici atâtă ca romanele, revistele din provincie mai puțin ca cele din capitală, cari au, în conștiința cititorului cel puțin, o su-

perioritate absolută. Rămâne de cercetat dacă acest lucru e valabil pentru toate și până la ce grad.

Dar să descifrăm harta : (considerăm punctul de vedere al atitudinii pe care o militează revista).

În fruntea curentului pornit pentru studierea, favorizarea, lămurirea, curățirea autohtonismului, a tradiției naționale — ortodxe — stă «Gândirea» lui Nichifor Crainic. Este în al 18-lea an de activitate, cu un trecut frumos, cu o apariție regulată, în condiții apusene. La aceasta revistă și-a publicat cele mai multe din operele de filosofie și cultură românească gânditorul Lucian Blaga, tot acolo s'au format o mulțime de poeți, nuveliști, romancieri, esești, critici : Voiculescu, Davidescu, Crainic, Baciuc, Dan Botta, Vasile Băncilă, Ovidiu Papadima, D. Ciurezu, Gib. I. Mihăescu, etc. Pe graficul sufletului nostru aceasta revistă ocupă un lac obligatoriu — gândirismul — epuizând unul din aspectele culturii noastre însă, nu cum ar avea pretenția — totul.

Pe acelaș plan s'ar situa — cu mici nuanțe distinctive — noua revistă : «România literară» condusă de Cezar Petrescu și «Universul literar» al dlui Stelian Popescu ; amândouă, ca săptămânale, în felul cum se prezintă și a substanței spirituale pe care o răspândesc — stau în fruntea revistelor de acest gen.

Tot aici s'ar însera : bătrâna «Ramuri» din Craiova, pe ste care ar trebui însă să bată mai mult vânt de înnoire, «Cuget clar» al dlui Nicolae Iorga, cu aceiași observație, în plus, ambele par'că nu s'au acomodat prezentului dinamic, au tot aerul vetust ; pe urmă «Gând românesc» din Cluj.

Pe celălalt plan : al integrării în curentele literare venite din alte țări sau fără să aibă un program precis în acest gen stau : «Adevărul literar», mai demult revistă foarte bună — polemică acerbă cu «Gândirea» — cu articole substanțiale, azi, anemică, după o serie de schimbări în conducere și în format (în orice caz, a însemnat ceva în publicistice noastră) ; «Jurnalul literar» din Iași, condus de mult criticatul G. Călinescu, masivul critic și monografist al lui Eminescu și Creangă. O întregă polemică — lipsită de multe ori de seriozitate — s'a iscat între directorul ei, care nu vrea să recunoască numai un singur aspect al vieții spirituale din România, obligator, ca explicare a întregului fenomen cultural și alte două trei reviste de pe cealaltă parte a baricadei literare.

Tot cam în aceasta zonă își duce greul anilor o altă veterană a scrisului nostru : «Vieața românească», condusă azi de d. Mihail Ralea și Vișoianu ; ea îmbrățișează, eclectic, în paginile ei, toate aspectele culturii românești, prelucrând tot ce mediul și zărite îndepărtate îi aduc. În jurul acestei reviste, care a fost, în timpul apariției la Iași un focar de atitudine dârză, de concepție largă, de critică severă, de îndrumare precisă în câmpul literelor, se adunaseră «blânzii» scriitorii ai Moldovei, patronați până nu de mult de G. Ibrăileanu, subtilul și occidentalul critic literar și romancier.

Pentru susținerea aceluiași ideal : libertatea scrisului și a inspirației, cultul mai presus de orice al faptului literar, a spiritului eliberat de orice constrângeri, în plus cu gândul de a sintetiza sufletul modern al Ardealului, s'a ivit la Cluj o curajoasă revistă : «Țara Nouă» condusă de d. Victor Inga. I se prevede — prin coordonatele cari îi de finesc începutul — o viață rodnică.

Sub aceeași etichetă, dealtfel convențională — pusă mai mult de dragul grupării — stă și demna urmașe a «Vieții românești» la Iași : «Însemnări ieșene» condusă de Mihail Sădoveană cel mai strălucit vrăjitor de limbă românească și Mihail Codreanu, aristocratul sonetist moldovean. Aceasta revistă se poate considera printre cele mai bune din toată țara, cu toate că apare departe de București, apoi revista «Azi» București.

O altă atitudine foarte aproape de acestea sau o lipsă de crez literar care să le așeze la cele două extreme, având pur și simplu ca scop prezentarea cât mai precisă a fenomenului literar, artistic, cultural în general, cari se așează prin-urmare pe planul firescului, al vieții integrale, au următoarele :

«Revista fundațiilor regale» întemeiată din inițiativă regală, condusă câteva luni de regretatul scriitor și critic de înaltă ținută spirituală Paul Zarifopol, iar azi de doi dintre cei mai buni mânăitori ai condeiului : Camil Petrescu și criticul Șerban Cioculescu. Prin articolele pe cari le conține, prin varietatea lor, prin lărgimea punctului de vedere care prezidiază la redactarea ei, prin colaboratorii cari o alimentează, prin problemele prelucrate, este cea mai bună revistă românească. În paginile ei își dau întâlnire tot ce are publicistica noastră mai bună ; se poate spune că «Revista fundațiilor regale» este enciclopedia vieții culturale, scrisă lună de lună.

Să mai pomenesc de bunica revistelor noastre : «Convorbiri literare», în anul al 71-lea, care după ani de lăncezeală,

de senilism, ajungând pe mâini mai energice, întinerându-se, se ține la pas cu vremea. Este singura revistă care face legătura, peste culmea unde se întâlnesc două veacuri, cu începuturile unei culturi mai avansate. Ar fi păcat să dispară.

Pe celelalte reviste le amintesc numai în trecut: «Familia» dela Oradea care-și duce o viață începută sub auspicii bune, cu greu, iregulat, cu toate că ar avea ceva de spus; «Cele trei Crișuri» slăbită complect: nici nu știi în care zonă a scrisului s'o așezi: magazin ilustrat, revistă de propagandă? apoi: «Symposion» Cluj, «Pagini literare» Turda, de o înaltă ținută artistică; «Front literar» Brașov, «Pontice» Constanța, «Meșterul Manole» București, «Preocupări literare» București, «Făt frumos» Cernăuți, etc.

Acestea ar fi piscurile cari ies semeț, din mijlocul grămezilor de fapte culturale, din țara noastră.

O observație: formele de relief, din acest mediu de activitate, nu sunt destul de variate, înălțimile nu sunt destul de semețe, piscurile nu sunt așa de multe ca să poată sprijini, pe deaîntregul, bolta de năzuințe spirituale ale poporului nostru. Pe urmă, aceste ridicături, majoritatea, se află la București, într'o îngrămădire hoatică de concurență; în restul țării se simte parcă un gol în punctele de sprijin necesare ridicării sufletului.

Să sperăm că timpul ne va aduce alte noi promotoare ale scrisului și slovei românești, pentru că viitorul este înaintea noastră, cu urcușul liniei de progres. În orice caz, între revistele de azi și cele de acum 10 ani e diferență: în primul rând este forma externă aleasă, apoi esența articolelor mai grea, mai plină de probleme (aci o mică paranteză: foarte multe publicații românești păcătuiesc prin faptul că sunt rare acele articole cari cer o sforțare de gând, o adâncire, o frământare pe rândurile lor, ori semnul maturității unei publicații și a unei culturi stă chiar în acest fapt: în greutatea eseurilor, a problemelor de cugetare), apoi înălțimea preocupărilor artistice.

Cam aceasta ar fi harta revistelor literare dela noi, cele mai importante numai, pentru că aceasta sumară notă n'a avut ambiția de a înșira absolut toate publicațiile literare ci pe cele mai reprezentative, restul complectând numai coordonatele pe cari se agită viața noastră culturală.

Gh. Corniș Pop.

LEAC PENTRU BĂTĂTURI.

„22^h și 45': Dr. V. Nicolau: leac pentru bătături“.

— Ionel, uite, na, citește!

Și fermecătoarea doamnă Steluța Popescu, vechea noa, stră cunoștință, întinse revista «Radio» dulcelui dumisale soț-arătând cu arătătorul său alb și grăsuliu, locul unde scria, că la ora 21 și 45, domnul dr. Vasile Nicolau va vorbi și va arăta leacul bătăturilor — la radio.

Bucuria doamnei Popescu la cetirea acelor cuvinte, cu care începem povestirea noastră, se axplică prin faptul, că domnia-sa avea la ambele picioare o groază de bătături.

— Ionel, cât e ceasul?

— Șapte și un sfert!

— Bun! Mai avem două ore și jumătate până atunci, bine înțeles dacă merge bine ceasul tău.

— Cum o să meargă rău, dragă, când azi, la două și zece minute l-am aranjat după radio?

— Va să zică mai avem două ore și jumătate, până când vom auzi la radio leacul bătăturilor.

— Și ce folos ai din asta?

Vai, Ionel, se cunoaște, că n'ai nici o bătătura! Știi tu, că de multe ori aș voi să rămân fără picioare, numai să scap de bătături.

— Câte leacuri n'ai folosit la bătăturile tale? Am cheltuit atâtea parale, că, nu te supăra, dar așa e, am cheltuit atâta, că într'adevăr nu fac picioarele. Ce-ai câștigat? Ți s'au împușinat cel puțin cu una bătăturile? Din contra.

— Adevărat, Ionel! Inșă simt, că acum voi și leacul cel adevărat.

— Fugi, dragă! Leacul doctorului Nicolau va fi o mare și gogonată minciună!

— Ce vorbești tu, Ionel? Se poate să mintă radio?

— Eu am auzit dela un medic bun, că bătăturile n'au leac. Cum să cred, că doctorul Nicolau al tău va fi mai deșept ca alții?

— Dar bine, Ionel, dece atâta neîncredere în radio?

Te-a mințit el cândva! De-atâta vreme, de când imi conduc zilnic bucătăria după radio, s'a întâmplat vreodată să fac mâncare, care să nu ți placă? Mai înainte... dar asta e alt ceva. Am făcut gimnastică după comanda doamnei dela radio pentru slăbire, știi, în fiecare dimineața. N'am scăzut cu jumătate kgr. în trei luni? Nu-i vorbă, că această cură am terminat-o la treizeci Iunie, după ce am postit cele cinci săptămâni numai cu o mâncare pe zi, dar asta n'are aface.

— Și...

— Și — apoi, nu ți-ai potrivit tu ceasul după radio în fiecare zi de două ori și oridecâteori l'ai controlat cu acel din turnul bisericii Sf. Dumitru, care e un ceas de precizie, și nu se potrivea cu aproximația de un minut două cel mult?

— Și...

— Apoi, dacă nu te-a mințit radio niciodată cum crezi, că va minți tocmai acum?

— Și

— Și! Și! Și! Mai bine să mă duc să pregătesc cina, pentru ca să pot asculta și scrie rețeta doctorului Nicolau. Măine voi duce rețeta la farmacie și sunt sigură, că voi scăpa de bătăături.

— Fă cum crezi, dar eu sunt sigur, că vei scăpa de bani și vei păstra bătăturile.

...Pe la ora nouă și jumătate, adică după ce cinaseră, doamna deschise aparatul. Era muzică instrumentală de cameră: ceva din Grieg. Tumultuoasele armonii ale marelui compozitor, nu prea erau pe placul său. Trebuia totuși — deși o plictisiau enorm — să țină aparatul deschis, pentru a putea prinde leacul, care o interesa așa de mult.

Ora 9.45. Muzica încetă

Mare emoție.

Doamna dela radio întonă:

— Radio România și Radio București! Domnul doctor Vasile Nicolau va vorbi despre: Leacuri contra bătăturilor.

Doamna Popescu trase hârtia și creionul anume pregătite pe masa de scris a soțului, și se pregăti să scrie.

Desamegire!

— Doctorul Nicolau s'a arătat un om lung la vorbă, un om caruia-i plăcea să se laude. Astfel, în loc să

spună leacul cât mai pe scurt, cum era firesc, puse fără nici un rost întrebarea :

— Cum se fac bătăturile ?

Prin asta el voia să arate știința lui, pentru că știa el bine, că niciunul dintre cei care-l ascultau nu-i puteau răspunde. Să nu fi fost așa ar fi primit câteva mii de răspunsuri, dintre cari cel mai documentat ar fi fost acela, pe care-l spuse în ciudată frumoasa noastră eroină.

— Ar vrea dumnealui să purtăm astfel de ghetete, ca să ne arate picioarele mari, ca ale femeilor neinteligente. Cât de stângace se arata femeile cu picioarele mari, sau care au pantofi mari ca niște corăbii. Pe când femeile cu pantofi mici, cari fac picioarele svelte și spirituale, cât de gingașe și adorabile sunt. Drept e, că stau ca pe cuțite pe picioarele lor și când umblă par c'ar călca pe lame de ras, iar pe deasupra se aleg și cu câteva bătăături, dar cât de fericite sunt, când aud cântecul, care li se potrivește :

«Ce picioruș nebun,

«Ce eleganți pantofi.»

Însă doctorul Nicolau nu avea educație de bon-ton. O fi știind el multă carte, dar n'avea școala vieții...

Între timp, doctorul Nicolae terminase de răspuns la întrebare ce și-o pusese, fiind sigur, că făcuse mare ispravă.

Doamna tocmai se pregătia să scrie rețeta.

— Cred, că nu mai are de pus întrebări, își zise.

A doua desamăgire !

De-abia tușise de două ori, ca să-și dreagă glasul obisit de vorbire fără rost, că doctorul puse a doua întrebare :

— Ce rele ne cauzează bătăturile ?

Acum doamna noastră se supără de-a binelea ! Era cât p'aci să închidă aparatul, când, făcând repede o mișcare ne-cugetată, se lovi din plin de piciorul scaunului la cea mai dureroasă dintre bătăături. Durerea pricinuită de această lovitură o făcu să-și aplece urechea la aparat. Doctorul răspândea la a doua întrebare.

Dac' ar fi putut asculta doctorul, ar fi câștigat el mai multe învățături.

— Ce rele ne cauzează bătăturile ? Dar mai poți visa în tihnă la vremurile de mult apuse, dansând «rumba» la

brațul plutonierului Vasilescu Trandafir? Mai poți să-i ascuți glumele, cam picante ce-i drept, dar pline de tot hrazul, ce îți le șoptește în ureche, când Ioneasca — de-a dracului — te calcă din gresală tocmai pe bătătura ce mai dureroasă?

Ce-ți folosește atunci «pardon-ul» ei, șoptit destul de tare, dacă din zâmbetul ironic și privirea ei satisfăcută înțelegi că ea cu știință și voință ți-a făcut-o.

Opridu-și noianul gândurilor pe o clipă, se rezimă obosită pe speteaza scaunului.

Seara se lăsase cu umbra ei misterioasă. După o zi călduroasă de vară, aierul îmbălsămat de mireșme, te predispunea la lene, la somn, pe când trilarurile unei privighetori și raza lunii pline predispuneau la visare.

Doamne Popescu, obosită fie de muzica ascultată, fie moleșită de căldura zilei de început de lule, închise ochii și adormi o clipă....

Dar numai o clipă!

Tresări aproape imediat și-și aplecă urechiușa trandafirică spre aparat.

Doamna dela radio tocmai anunța :

«Domnul doctor Vasile Nicolau a vorbit despre Leacuri pentru bătăături».

A doua zi, doamna povesti soțului său despre pățania din ajun.

— Vezi, zise acesta, că bătăăturile n'au leac?

Gh. Hobjilă.

SCRISOARE DESCHISĂ INVĂȚĂTORIMII SĂLĂJENE

Am luat act cu recunoștință de alegerea mea ca juriconsult al Asociației Voastre județene.

Sunt impresionat de aprecierea și încrederea Voastră.

I-mi permit însă să constat, că votul Vostru a însemnat simpatia nu numai față de profesiunea mea, cât față de fostul Vostru coleg de școală și diplomă. Prea multe afinități sufletești ne leagă și mulți ani am bătătorit pe aceste plaiuri, pe aceleași drumuri de redeșteptare a conștiinței naționale și de afirmare a culturii, eu, în calitate de fiu al acestui județ, ca fost președinte al Universitarilor Sălăjeni din Cluj, ori militând pentru o idee socială constructivă, iar Voi, chemați prin misiunea apostolică reclamată de nobila și greua Voastră profesiune!...

Azi, ne-am regăsit printr'o colaborare intimă, pe care mi-a-ți cerut-o, deși eram absent dela ședința anuală a adunării Voastre generale. Ca juriconsult, eu voi căuta să-mi fac datoria conștiincios și cu perseverență. Nu voi precupeți nimic, spre a Vă satisface interesele Voastre și spre a fi la înălțimea speranțelor ce le-a-ți manifestat atunci, când m'a-ți ales de reprezentant și purtător de cuvânt în fața justiției, care a fost și va trebui să fie în totdeauna «fundamentum regnorum», adeca, stăpâna vremilor!

Această atențiune mă măgulește cu atât mai mult, că vine dela o grupare socială așa de însemnată, ca aceia pe care o reprezentați Voi învățătorii, cari, zi de zi, aici la granița de Nord Vest a Țării, promovați cultura și sentimentul național, până în cele mai ascunse cătune românești a-le acestui județ...

Simt deci, cum în acest moment de reculegere sufletească, începe să-mi bată inima alături de Voi, de frământările și aspirațiunile Voastre frumoase, iar gândurile, încep să se adune, să mă frământa și să mă îndemne a Vă face o profesiune de credință:

... Incep să Vă privesc încă dela absolvirea Școalei Normale, când, deși îmbrăcați cu mantăluțe de uniformă roase sau peticite, cu niște pantofi cari nu rezistă noroiului și timpului umed, totuș încălziți de idealism și visuri frumoase, Vă reînțoarceți prin satele de unde a-ți plecat, pentru a-le reclădi din nou și a-le face să țină pas cu civilizația vremilor noi.

Ajunși odată în aceste mici cuiburi de organizație socială, cari trăesc în afara istoriei, într'un ritm lent și regulat de succesiune a tradiției și datinelor milenare, căutați să le desvoltăți și încadrați în dinamica istoriei satelor din apusul continentului nostru european, cari progresează cu pași atât de accelerați. Aci, chiar dacă unii sunteți departe de leagănul Vostru natal, totuși trăind mereu în mijlocul celor legați pe veci de glia strămoșească, cari cu trupurile încârligate de trudă se scoală deodată cu ciocârlia, ca să răscolească părintele nostru de humă-pământul, aveți un singur gând, un singur ideal, pentru care înțelegeți să luptați cu toții, punând în scris fărămi din sufletul Vostru, iar în vorbă, jalea unui Neam, ce-și așteaptă o dreaptă răsplătire! Pentru eliberarea acestor sate, la nevoie, a-ți știut ca din condeiul și cuvântul Vostru mesianic, să faceți spadă, iar cu puterea pe care Vi-a dat-o credința Voastră neînfricată, să croiți un tip de sat nou, cu o viață proprie și ideală.

Aci, apoi ați început a clădi câte o școală românească, care să devină un mare laborator de muncă creatoare, de experimentări pedagogice și de modelări a naturii și sufletului uman;

În aceste sanctuare modeste a-le înțelepciunii, sădiți și altoiți Voi, zi de zi, în sufletele plâpânde și de ceară ale națiunii de mâine, patriotismul local, cu întreaga gamă a sentimentelor de dragoste nestăpânită față de familia din care ne-am ridicat, față de locurile unde ne-am născut și am copilărit, față de limba noastră dulce și duioasă, față de portul și obiceiurile noastre străbune, precum și față de tot ce este specific rasei și originii noastre latine.

Aici pregătiți Voi generațiile ce se ridică, în spiritul de sacrificiu al genului nostru românesc, spre a-le trimite când goarna va suna, la luptă și biruință sigură!

Aci îl mai faceți pe copilul-om, să-și desvolte aptitudinile sale fizice, intelectuale și morale, într'un cadru vasilian

și de olympică fericire, pentru binele lui și ridicarea Neamului din care face parte !

Cu Voi, marele organizator și animator al sufletului românesc din România Veche, Spiru Haret, a curățit cândva rugina ce începuse să acoperă sufletul Poporului nostru ; și tot prin Voi, a suflat peste spuză, pentru a descoperi cărbunele aprins ! Impreună cu voi, a putut, El, înfăptui în scurt timp, atâtea opere frumoase și neperitoare, cari i-i cinstesc memoria și cari dovedesc că atunci, ca și azi, ați trecut prin faza eroică a mesianismului național — mai ales cei de dincoace de Carpați, — ca factori hotărâtori, în conducerea și ridicarea țărânimii.

Și atunci, ca azi, Voi simțeați multe lipsuri, mari neajunsuri și mai puține bucurii . . . N'a-ți disperat însă, ci înfruntându-le pe toate, a-ți mers tot înainte, urcând în sus, Golgota pătimirilor Voastre apostolești, fiind încălziiți de Icoana Sfântă a Patriei Noastre Intregită și Eternă ! . . . Erați la fel de convinși, că pe umerii Atlasului Vostru de granit, se realizează întreg edificiul acestui Neam !

La fel și Asociația Voastră profesională din județ, și-a înțeles la timp, misiunea și chemarea impusă de regiunea în care activează, putând astfel, să contribuie la cimentarea suflutească a tuturor claselor sociale de aici ; să-i solidarizeze pe toți dascălii în jurul unui ideal național, spiritual și corporativ, — însuflându-le o credință hotărâtă și o voință unitară.

Această Asociație, este pentru Voi «Astrul» care Vă atrage spiritul comun în sus și concentric, stărnindu-Vă energiile pe cari le organizează masiv, întru aservirea unui gând suprem : *Înălțarea Patriei !*

Așa Vă cunosc eu, ca unul, care m'am ridicat dintre Voi ; care m'am mișcat mereu printre Voi și de cari mă leagă atâtea amintiri frumoase !

Căci, nu voi uita nici odată, clipele petrecute împreună în vara anului 1933 și 1934, când împreună cu studențimea sălăjană, V'am distribuit peste 135 biblioteci sătești, constătătoare fiecare din 100 volume, câte 40 tablouri didactice și câte 10 hărți . . . Atunci, participând la șezătorile culturale aranjate de Voi, am putut să-l văd pe țăranul nostru român, cântând, dansând românește, jucând teatru, declamând, zicând

cu famfara și chiar ținând discursuri, cum a fost cazul tânărului Pop Alexandru, elev în cl. VII-a primară din Băsești, care salutându-ne, a evocat cu multă retorică, gloria străbunilor noștri, «cari ne-au lăsat sufletul, limba și datina; ne-au lăsat pământul aceasta frământat cu lacrimile și sângele lor; ne-au lăsat zestrea sfântă a unei Patrii, croită cu suferința și viața lor etc.... îndemnându-ne să ne iubim și apărăm Țara până dincolo de mormânt, spre a dovedi lumii întregi, că noi, generația tânără a României Intregită- nu suntem niște umbre, cari dispărem odată cu apusul soarelui!..»

Așa ne grăia și îndemna la muncă tânărul vlăstar țărănesc din Băsești, care simția instinctiv, chemarea României de mâine!

Așa ați știut Voi, să-l cointeresați pe țăranul nostru, în opera de culturalizare, — luându-Vi-l de colaborator intim și factor viu în organizarea de olympiade țărănești, ca cele de mai sus.

Nu le voi putea uita nici odată, acele clipe de măreție sufletească, trăite în mijlocul operei și creațiunilor Voastre pedagogice... Toate aceste rezultate și opere neperitoare, Vă caracterizează pe Voi autorii lor... Am avut atunci prilej să Vă cunosc pe teren... Așa Vă regăsesc și azi.

Doresc din inimă, să Vă pot aprecia și în viitor, tot la fel, — putând da dovada, că deși bietul om este sub stăpânirea vremilor, totuși Voi dascălii, prin munca Voastră neîntreruptă, prin hotărârea Voastră fermă și comună, de a Vă servi Țara și Neamul, care V'au numit apostolii Lor, sunteți în stare a-le depăși, trăind peste oameni și vremi!...

Dumnezeu să Vă ajute!

Data în Zălau, la 1 Iulie 1939.

Dr. Ionel Ciobanu

advocat,

Juristconsultul Asoc. Trv. Săldăjeni.

CĂRȚI - REVISTE

— *Dr. Ilie Dăianu*: Gheorghe Șincai dela Șinca-Veche (Editura „Casei Naționale“ din Oradea. Tiparul tipografiei diecezane — 1939). Distinsul gazetar și istoriograf al Ardealului, martorul unor vremuri eroice și luptătorul neînfricat pentru ideia națională, Măria Sa păr. protopop Dr. Ilie Dăianu, într'o broșură de 32 pagini, evoacă figura „preasuveșiatului, ci nenorocitului G. Șincai fostului oarecându școalelor norualicești directoru în Ardealu (Petru Maior)“.

Această evocare a format subiectul unei conferințe ținută de păr. Dăianu în sala primăriei din Oradea, sub patronajul „Casei Naționale“, în ziua de 10 Decembrie 1938.

După o introducere bine documentată schițează vieța marelui cronicar Șincai, în capitole de frumusețe literară rar întâlnită, dintre cari enumerăm: Călugăraș în Blaj, în Roma, Intemeietorul de școale, Cronica Românilor, Fără casă, fără masă, etc... Tratează apoi cu cunoscuta-i competență despre data și locul morții lui Șincai și ajunge la constatarea, cu care sunt de acord, spre marea mea bucurie, și alți istoriografi români, spunând: „Nouă intelectualilor însă, nu ne face cinste, că am lăsat atâta vreme necercetată vieța celui mai mare creator al Daco-României, care cu drept cuvânt poate pretinde, că a construit în ideologie România Mare, cu un secol înainte de a se realiza în fapt și în adevăr“.

Această constatare e aidoma cu a păr. prof. Dr. Ioan Lupaș, care zicea: „... așezămintele noastre culturale ar trebui să-și îndeplinească o veche datorie față de memoria lui Gh. Șincai: să tipărească cronica lui după originalul, care se păstrează în biblioteca universității din Cluj, și să-i caute mormântul uitat și părăsit!“

Incontestabil, aceste constatări ne produc sentimente de bucurie, că, *în sfârșit*, am ajuns la înălțimea de unde dorim și vrem să ne cinstim creiatorii și organizatorii conștiinței noastre naționale.

Broșura păr. Dăianu, care se poate procura dela autor — Cluj, str. Regală 52 — constituie începutul, și e de dorit ca s'o citească și recitească toate „surcelele Românilor“, cum ne-ar zice și nouă, luceafărul Blajului, Gh. Șincai.

— *Vasile Scurtu*: Petru Bran. Un luptător al trecutului românesc din Satu-Mare (Editura Autorului, prof. la Liceul „M. Eminescu”, Satu-Mare). — Una din marile figuri ale românismului, aici la granița vestică a etnicului nostru, a fost pâr. protopop și profesor Petru Bran (1821—1877). — Revine meritul Dlui profesor Vasile Scurtu de a fi scos din negura uitării vieța amărâtă și opera vastă a martirului cauzei naționale, Petru Bran.

În cap. „O viciață de sbucium și jertfă”, descrie în culori vii, biografia luptătorului Petru Bran, o figură uitată a Sălajului nostru, în care s'a născut și în care a debutat pe terenul luptelor naționale, alături de marele vicar de atunci al Silvaniei, Al. St. Șuluțiu. Face apoi o succintă descriere a vastei sale activități dela Sătmar, unde „a luptat singur, aproape neînțeleș de conaționalii săi, într'un timp, când se pregătea prin toate mijloacele posibile, moartea națiunii noastre de aici”.

În cap. următoare descrie activitatea lui Petru Bran ca preot și organizator al conștiinței naționale în Sătmar; lupta pt. graiul neamului, în calitate de cel dintâi profesor de l. română dela liceul rom.-cat din Sătmar, care s'a înființat prin neobositele sale străduințe, precum și prezenta.ea activității sale literare.

Toată această vastă activitate, desgropată din actele prăfuite și deslegate cu multă îngrijire de Dl Scurtu, se soldează la urmă cu 800 florini datorie, 6 copii rămași „înaintea unei mizerii groaznice” și un sfârșit printr'o moarte nemiloasă, într'un sanatoriu de boli nervoase din Budapesta, a Eroului Martir.

Dl profesor V. Scurtu, prin această lucrare, aduce, pe lângă preabinemeritul prisos de recunoștință față de memoria marelui luptător Petru Bran, noi dovezi despre drepturile noastre sfinte asupra acestui colț de Țară al Sătmarului.

Procurarea acestei cărți din partea oricărui Român să însemne, nu răsplătirea muncii desinteresate a Dlui prof. Scurtu, ci proslăvirea memoriei aceluia care a adus cea mai însemnată contribuție în păstrarea și perpetuarea românismului în Sătmar.

I. A. S.

— *Comemorarea lui Mihail Eminescu*. Publicăm în altă parte a revistei noastre un articol asupra naționalismului lui Eminescu; participăm în felul acesta, la comemorarea alor cincizeci de ani dela moartea celui mai reușit exemplar din sânul poporului nostru. Vreo 45 de ani după moarte, deci acum cinci ani, Eminescu

era, în teorie, „cel mai mare poet“ fără ca intelectualitatea românească să facă ceva pentru acest scriitor.

Nici operele publicate în ediții critice, nici discuții asupra ideilor sale, nici desgroaparea vieții scriitorului; nimic. Prin această carență a intelectualității noastre dela înțelegerea geniului eminescian, ne-am dat un certificat de seriozitate culturală.

Spre cinstea câtorva binevoitori, lucrurile s'au schimbat în bine. Asistăm la un val de „eminescianism“, de cult al poetului; anul acesta mai ales, se desfășoară sub semnul lui Eminescu cel din articolele de ziar, cel din «Satire». Se vede că a fost nevoie de o schimbare structurală în viața publică românească, pentru a ne întâlni cu poetul „Doinei“, cu toate că sufletul nostru ar fi putut scoate și altceva, și'n alte vremuri, din rândurile chinute ale poetului.

Calea spre Eminescu al zilelor noastre, a pregătit-o, poate înconștient, E. Lovinescu prin romanele sale: Bălăuca, Mitte; Căsar Petrescu prin: „Romanul lui Eminescu“; G. Călinescu prin, orice s'ar spune, cea mai complectă și mai masivă monografie asupra poetului; prin diferitele editări critice a poeziei lui Eminescu. Că aceste opere au fost produse de un curent al masei în favoarea poetului uitat sau învers, nu interesează. Importa faptul că Eminescu a ajuns acolo unde trebuia să ajungă: în centrul activ al preocupărilor zilnice. A comemora un poet câțva timp, superficial și apoi a-l uita, este un simplu fapt gratuit; prin acest gest sufletul poporului nu participă din plin la bogăția operei scriitorului; a-l avea în permanență în conștiință, a-l actualiza, a-l trece în fapta zilnică, a-l trăi, a-l respira, iată adevărata comemorare.

Noi credem că prezența de acum a scrisului lui Eminescu în justificările gândurilor și faptelor noastre va constitui o împărtășire de lungă durată, de permanență.

— *O altă comemorare: Emil Gârleanu.* Se împlinesc 25 ani dela moartea acestui scriitor duios, romantic, blând, prieten prin eliminare a „celor cari nu cuvântă“. Un scriitor uitat cu totul, pentru că în paginile sale e prea multă viață de romantism patriarhal, de duioșie inactuală. Sufletul grăbit, aspru, dornic de senzații acute, al cititorului contemporan l-a aruncat din preocupări, așezându-l într'un colț dosit al bibliotecii. Cu toate că dacă s'ar încerca o afundare în paginile cărților: „Bătrâni“, „Nucul

lui Odobac“, „Cea dintâi durere“, „O lacrimă pe o geană“, „Priveliști din țară“ și acele duiioase pagini maeterlinck-iene din „Din lumea celor cari nu cuvântă“ sufletul cititorului ar ieși transfigurat, mai bun, mai legat de vietățile pământului: nu o formulă de artă, nu idei cu strălucire demonstrate ci un strop de viață mai liniștită, mai blândă ca cea de azi. Ori scopul scrisului e și acesta: refugiul într'o lume care e alta decât a noastră.

În gândul acestor comemorări triste, Vă rugăm să încercați o comuniune în scrisul lui Gârleanu, pentru a scăpa, prin spirit, din josnicia unui prezent de sânge.

— *Moartea unui scriitor: N. M. Gondiescu.* A murit „Gheneralul“ cum îi spune Cezar Petrescu într'un articol din „România literară“, scriitorului și fostului președinte al „Societății Scriitorilor Români“. A fost, multă vreme, cel mai aprig susținător al mănuiitorilor de condei și sărăcie, cel mai darnic apărător al mizeriei lor, cel mai activ pentru a construi un viitor acestei tagme oropsite, prin crearea „Casei de pensii a scriitorilor“. Dacă n'ar fi scris nimic și totu-și și-ar fi meritat numele de „părinte al scriitorilor“. A fost „gheneral“ și „scriitor“; a împreunat într'o sinteză perfectă două noțiuni aproape diametral opuse: scriitor și soldat: om care trăește în interior, se luptă cu fantomele creației proprii și soldatul care mănuește, înafară, mase de soldați tăcuți. Pe linia: jurnalului de călătorie „Peste Hotare“, „Conu Enache“, „Vasul grec“ și „Insemnările lui Sofirim“ se desenează talentul acestui scriitor — ostaș.

Literatura românească, „Societatea scriitorilor români“ pierd pe unul din cei mai devotați slujitori ai condeielui, al intereselor scriitoricești.

— *O reabilitare: Mihail Sadoveanu.* După o ardere pe rug după o țintuire la zidul rușinii, după o batjocură la care a fost supus de o clipă inconștientă din viața poporului nostru, nimbul lui Sadoveanu răsare din nou curat ca discul soarelui din fundul mării. Sufletul înțelegător al Românului observă că a făcut o grea nedreptate cu „cel mai mare scriitor român contemporan“ cum îl cataloghează, nu mai puțin marele Cezar Petrescu.

Detractorii au dispărut, glotașii cu noroi au pierit în anonim, aprinzătorii de ruguri s'au topit în întunerecul uitării și Sadoveanu își continuă mersul sigur și bine definit pe bolta

scrisului românesc. Ar fi și fost păcat ca o astfel de crimă să-și fi continuat forța; ne-am fi dat un certificat, acum la început de renaștere națională — de lipsă de respect a celor înalte în cultură.

Cum s'a ajuns să se împoarte cu noroi în cel mai strălucit vrăjitor al cuvântului românesc, în cel mai „român“ dintre scriitorii noștri, în cel mai mare cunoscător al țăranelui român, în cel mai genial pictor al naturii noastre, în cel mai meșter stilist? Judecata sănătoasă nu poate înțelege acest lucru decât gândindu-se la dezastrul care a rezultat din amestecul politicii în lumea creației și etalonării literare.

Semnul reabilitării? Citiți, Vă rugăm, ziarele, revistele delanoi și veți vedea. Citiți iar „Insemnări ieșene“ care a închinat un întreg număr acestui scriitor hulit. Puneți urechea la scoica vieții noastre literare și veți auzi semnele de îndreptare.

Pentru documentare, pentru a vă împropăta doza de românism, pentru a respira până în adâncul ființei din aerul sănătos, înviorător, atât de necesar azi, în atmosfera sufocantă, deschideți larg paginile, până mai ieri deșirate, arse, din Sadoveanu și veți vedea singuri dacă acest mag al scrisului românesc merită sau nu să fie reabilitat.

(Bineînțeles această mediocră notă n'are pretenția de a servi la o „repunere în drepturi“ a scriitorului, acesta n'are nevoie de așa ceva, el e foarte departe de nimicniciile josniciilor noastre; e o simplă mărturisire de credință personală și un îndemn amical).

— *O editură regală*: „*Fundația pentru literatură și artă*“ „*Regele Carol II*“. În fine de câțiva ani, avem o editură care și-a propus un plan altul decât cel comercial: serviciul devotat în numele unei culturi cât mai variate, cât mai temeinice. Prin rezultatele la care a ajuns, editura poate fi socotită prima din țara noastră. Conduasă de învățatul și activul profesor Al. Rosetti, această editură face cel mai real folos unei culturi care-și caută expresiunea și coordonatele.

În toată munca ei există un plan bine stabilit, concretizat prin capitolele pe cari le conține catalogul editat ca titlu de informație: Biblioteca „Energia“, Biblioteca „Informațiuni“, Biblioteca „Artistică“, Biblioteca Critică“, Biblioteca Orașe“, Biblioteca „Teatrală“, Biblioteca „Documentară“, Biblioteca „Enciclopedică“, Bibliotheque d'histoire contemporaine, Compozitori ro-

mâni contemporani, Scriitorii români contemporaine, Ediții definitive, Scriitori străini, Biblioteca de filosofie românească, Scriitori români vechi și moderni, Scriitori români uitați, Operele premiate ale scriitorilor tineri. Chiar numai citind aceste capitole îți dai seama de spiritul care a participat la conducerea acestui oficiu de difuzare a scrisului.

Vreau să atrag îndeosebi atențiunea asupra următoarelor rubrici: *Ediții definitive* cari aduc, într'un format și preț normal, în circulație generală, opera lui: Arghezi Matei, L. Caragiale, E. Forago, Adrian Maniu, St. O. Iosif și Al. Macedonsky; „*Biblioteca de filosofie românească*“ publică operele celor mai reprezentativi gânditori români contemporani, adunați într'un mănunchiu, la îndemâna tuturor; „Scriitori români vechi și moderni“ dă operele comentate ale scriitorilor noștri, gen „Scrisul românesc“; „Scriitori români uitați“ face cel mai bun serviciu punerii la punct a unui aspect din conștiința cititorului modern: graba, uitarea de dragul noului „Esseuri, Critică“ aduce tot ceace se publică mai serios în aceasta ramură a etalonărilor, a principiilor; câteva cărți, prelucrate sub acest capitol, dau dovadă certă, de seriozitatea informației și a spiritului critic al scriitorului român.

În orice caz, aceasta editură face cel mai bun serviciu organizării și difuzării datelor culturale românești; ea poate să stea cu demnitate alături de editurile similare din apus.

La toate acestea se adaugă un preț foarte redus, un format îngrijit ales, hârtie și tipar, superioare.

Învățătorii cari voesc să-și achiziționeze o bibliotecă selectă, rezumativă, să recurgă cu încredere la aceasta editură.

— *Buletinul cărții*. Deschidem aceasta rubrică de cărți apărute, care va fi alimentată lunar, cu nume de opere din toate domeniile cari interesează pe învățători. Credem că facem un real serviciu de orientare în lumea cărților.

1. G. S. Antonescu: *Istoria pedagogiei, Doctrinile fundamentale ale pedagogiei mederne*, 600 pag. lei 250

2. Crângu Alexandru: *Organizarea unui cerc cultural*, 26 pag. lei 30

3. Const. Kirilșescu: *Armonizarea sistemelor de educației* 12. pag. lei 10

4. G. G. Antonescu și C. V. Nicolau: *Antologia pedagogiei* vol II. 424 pag. lei 250

5. Ilie C. Gruia: Indrumări practice pentru studiul individualității, 208 pag. lei 100
6. Radu Petre: Problema interesului și metoda centrelor de interes, 136 pag. lei 70
7. Anton Dumitru: Disciplina spiritului, 32 pag. lei 20
8. Victoria Dimitriu: O fișe biotipologică pentru studiul profesiunilor, 28 pag. lei 25
9. Valentin G. Jeju: Dexteritatea manuală în tiparile de personalitate, 20 pag. lei 25
10. M. L. Nestor: Profesiograme psihologice, 242 pag. lei 300
11. M. L. Nestor: Principii pentru psihotehnică 32 pag. lei 25
12. I. Nisipeanu: Voluntarismul lui Wundt 28 pag. lei 20
13. G. Păsculescu: Psihotehnică asociaționistă sau psihotehnică structuralistă totalitară 18 pag. lei 20
14. Maria Săndulescu: Contribuții la problema corelației dintre indicele cefalin și inteligență, 48 pag. lei 35
15. „Analele de psihologie“ revistă, Director C. Rădulescu Motru, vol V. 514 pag. lei 250
16. C. Rădulescu Motru, Dr. Gorlan, I. C. Petrescu, Dr. A. Ionescu: Studiul individualității școlarului, lei 300
17. Jean Jacques Rousseau: Contractul social, 160 pag. lei 40
18. Stanciu Stoian: Din problemele localismului educativ, Ed. III-a 200 pag. lei 80

Gh. Corniș Pop.

CRONICA - INFORMAȚIUNI

— **O faptă nobilă.** Cu ocazia distribuirii salariului pe luna Mai a. c., dintr'o greșală de manipulare, circumscripția Supur a primit cu zece mii Lei mai puțin. Afând greșala și lipsa abia cu zece zile mai târziu și făcându-se urmărirea lipsei destul de însemnată, s'a constatat că suma a rămas în plus la casieria Administrației financiare.

Di casier Pop Eugen observând greșala, a reținut suma în plic separat cu mențiunea: «Diferența la Circumscripția Supurul de jos 10.000 Lei» și cu ocazia prezentării subsemnatului, însoțit de Di subrevizor Petre Popescu ne-a restituit-o intactă.

Subliniem gestul Dlui casier Pop Eugen, drept pildă de cinste și corectitudine. Fapta Domniei Sale nu are nevoie de laude; se laudă singură.

Menționându-o totuși aci, îi aducem cele mai vii mulțumiri pentru felul cum a știut să-și facă datoria.

— **Alegerea Biroului de conducere al Asociației Invățătorilor din Sălaj.** În adunarea noului Comitet de conducere al Asociației Invățătorilor din județ, ținută în ziua de 27 Iunie a. c., s'a constituit următorul birou de conducere:

Biroul Comitetului Central al Asociației Inv. Secția Sălaj: Președinte, Cleja Ioan. Vicepreședinte, Macedon Olariu. Secretar, Sabou Alexandru. Casier, Cionfi Traian. Comitetul de redacție al revistei «Școala Noastră»: Redactori, Ardelean Ioan senior și Corniș Pop Gheorghe. Administrator, Olar Macedon. Delegația permanentă, Cleja Ioan preș., Sabou Alexandru secr. și Ardelean Ioan (senior). Comisiunea economico financiară: Președinte, Fathi Ioan și Cionfi Traian. Comisiunea de studii, Macedon Olariu, Ardelean Ioan (senior) și Corniș Pop Gheorghe. Comitetul de apărare a drepturilor, anchete și de juriu de onoare: Fathi Ioan, Moigrădan Gavril și Sabou Alexandru. Comisiunea juridică: Dr. Cioban Ioan avocat, Oșan Valer și Corniș Pop Gheorghe. Comisiunea de censored: Președinte, Robu Vasile. Membri: Fălăuș Victor și Curea Ioan.

— **Ședința «Cercului Cult. al Inv. din jud. Sălaj».**

În ziua de 4 Iulie a. c. și-a ținut ședința pe județ «Cercul Cultural al învățătorilor din județul Sălaj» în localul școlii primare de stat Nr. 1 din Zalău. Au fost prezenți: dd. inspector județean V. Gr. Pupăză, Leontin Ghergariu Cdt. Legiunii de Străjeri-Sălaj și Comitetele de conducere ale Cercurilor Culturale din toate plasele.

Scopul ședinței: sinteza desbaterilor, executate pe echipe, în cadrul cercului cultural respectiv și totodată punerea la punct a termenilor din problemele cari au format ordinea de zi a cercurilor.

D. inspector județean V. Gr. Pupăză și-a exprimat dorința ca toate aceste probleme discutate în cadrul cercurilor culturale să fie publicate — în sinteze — într-o carte. Adunarea cercului cultural județean a primit cu entuziasm această inițiativă.

În ședința de mai sus s'au formulat, de comun acord, capitolele cărții, planul de lucru, rămânând ca d. inspector județean să designeze pe învățătorii cari vor avea de lucrat capitolele respective.

Munca învățătorilor, dirijată cu abilitate de o energie tânără și-a găsit făgașul de creațiune rodnică. (c)

— **Dela Bancă.** 1. Domnii membrii ai băncii, respective ai Societății de ajutor reciproc cărora nu li se rețin cotizatiile prin statele de plată și sunt în restanță sunt rugați să-și achite restanțele. Ultimul caz de deces a fost Elisabeta Sălăjan soția dlui Ioan Sălăjan din Căpleni. Avize individuale nu se fac.

2. Banca Națională a României deocamdată a sistat aprobarea de împrumuturi pentru înzestrare și investiții, acordând numai împrumuturi de producție până la suma maximă de 10.000 lei. din creditul pe cont de portofoliu. Banca noastră acordă și azi din fondurile ei proprii împrumuturi în limita posibilității.

3. Domnilor solicitanți de împrumuturi cari trimit cererile prin poștă li se pune în vedere că pe lângă cerere, mai trebuie să ne dea și cambie semnată de încă un garant sau doi. Pentru viitor nu se vor expedia sumele prin poștă până la primirea cambiului. Cambii imprimate se găsesc la bancă și nu costă nici un ban.

4. Domnii învățători cari doresc să se înscrie ca membri pot primi dela bancă declarații tip. Acei din provincie pot cere asemenea declarații prin poștă.

Proces-Verbal,

dresat, azi 24 Iunie 1939, în adunarea generală a Asociației Învățătorilor din județul Sălaj, ținută în sala teatrului orășenesc din Zălau.

Președinte: *Ioan Cleja.*

Secretar: *Macedon Olariu.*

Prezenți:

D-l colonel Gheorghe Opreția, prefectul județului Sălaj, d-l Dr. Eugen Rusu, secretar general, reprezentantul Primăriei Zălau, dl. Dumitru Mărgineanu, inspector școlar al Ținutului Someș, dl. Vasile Gr. Păpuză, inspector școlar județean, dl. Ioan Mango, revizor școlar pens., dl. Dumitru Ilea, revizor școlar pens., dl. Grațian Mărcuș, secretar Camerei de Industrie și Comerț, d-nii: Petre Popescu, Augustin Maxim, Augustin Pop, Vasile Robu, Ștefan Șestac, Ioan Rogneanu, Ambroziu Sabou, Alexandru Pop și Petru Marchiș, subinspectorii școlari județeni, dl. Bologa, casier al Ținutului Someș, un număr mare de funcționari din Zălau și peste 200 învățători, membrii ai Asociației.

1. Învățătorii în corpore, participă la serviciul divin și parastasul oficiat pentru membrii decedați, la ambele Bisericii românești, de către protopopii: Remus Roșca și Aurel Ghilea.

2. La orele 10, d-l președinte Ioan Cleja, printr'o cuvântare binestimțită, aduce omagiile de recunoștință ale învățătorimii sălăjene, M. S. Regelui Carol al II-lea, pentru înalta soliditate arătată întregii învățătorimi. (Întreagă asistența ovaționează îndelung pe M. S. Regele și cântă Imnul Regal). În această atmosferă secretarul Asociației dl. Macedon Olariu, citește telegrama ce se expediază M. S. Regelui:

Majestății Sale Regelui Carol II

București.

Învățătorimea județului Sălaj, întrunită în adunare generală la Zălau, credincioasă Majestății Voastre până la sacrificiul suprem, depune la picioarele Tronului și Dinastiei întreg devotamentul ei și Vă urează, viață lungă și domnie fericită.

Omagiază po d-l prim-ministru Armand Călinescu și Armata, arătând că învățătorimea dela această graniță conștie de

răspântia istorică la care a ajuns Țara, donează salariul pe o zi pentru înzestrarea glorioasei noastre armate. În aplausele unanime, Secretarul citește telegrama prin care se raportează acest fapt d-lui prim-ministru Armand Călinescu).

Aduce omagii și devotamentul muncii învățătorimii d-lui prof. Petre Andrei, Ministrul Educației Naționale și d-lui Dimitrie V. Țoni, Subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale. (În aplauzele adunării secretarul citește telegramele ce li se expediază).

Exprimă mulțumirile învățătorimii sălăjene față de dl. Theodor Iacobescu, președintele Asociației Generale, care lucrează neconținut pentru întărirea și adâncirea solidarității în cadrele organizației noastre profesionale. Aceleași mulțumiri de recunoștință le adresează Inspectoratului Școlar al Ținutului Someș, pentru colaborarea activă ce există între autoritatea școlară și Asociație. (Secretarul citește telegramele ce se expediază d-lui Theodor Iacobescu și Inspectoratului Școlar al Ținutului Someș).

În continuare vorbește despre rolul învățătorului în noua așezare a Statului și spiritul de solidaritate în cadrele Asociației pentru satisfacerea revendicărilor profesionale. Salută pe oaspeții și prietenii învățătorimii: D-l colonel Gheoghe Oprea, prefectul județului, colonel Dimitriu, comandantul Cercului de Recrutare Sălaj, dl. Dr. Eugen Rusu, reprezentantul Primăriei Zălau, dl. Dumitru Mărgineanu, inspector școlar al Ținutului Someș, dl. Vasile Gr. Pupăză, inspector școlar județean, dl. Ioan Mango, revizor școlar pens., dl. Dumitru Ilea, revizor școlar pens., dl. Grațian Mărcuș, secretar general al Camerei de industrie și comerț, d-nii subinspectorii școlari: Petre Popescu, Augustin Maxim, Augustin Pop, Vasile Robu, Ștefan Sestac, Ioan Rogneanu, Ambroziu Sabou, Alexandru Pop și Petru Marchiș, dl. Bologa, casier al Ținutului Someș, restul oaspeților și colegii prezenți.

Constată prezența statutară a membrilor Asociației și declară ședința deschisă.

Se dă cuvântul reprezentanților autorităților și oaspeților:

a) D-l colonel Gheorghe Oprea, prefectul județului, vorbește despre rolul învățătorului ca factor de îndrumare socială și apostol al naționalismului în lumea satului.

b) D-l Dr. Eugen Rusu, reprezentantul Primăriei Zălau,

salută învățătorimea în numele orașului Zălau și ca pe făuritorii adevăratului suflet românesc.

c) D-l Dumitru Mărgineanu, inspector școlar al Ținutului Someș, arată că este copleșit de sentimentele de grațitudine și omagiu ce le păstrează învățătorimii din acest colț de țară. Remarcă legătura de strânsă colaborare între autoritatea școlară și Asociația profesională pentru realizarea educației integrale, pentru realizarea căreia a facilitat această operă de reciprocitate. Analizează noul ritm de viață imprimat școlaii românești, prin noua lege a învățământului primar, ca o legiferare izvorită din cunoașterea realităților românești, cari armonizează munca pe arena satului. Citește fragmente din rapoartele d-sale asupra activității învățătorimii din acest județ, aprecieri elogioase în special asupra activității în direcția promovării sufletului național. Exprimă învățătorilor sălăjeni, pentru munca desfășurată omagii de mulțumire din partea Ministerului Educației Naționale, a Ținutului Someș și a d-sale personal.

d) D-l Vasile Gr. Pupăză, inspector școlar județean, salută adunarea în numele autorității școlare județene, promițând că va fi și în viitor un sincer sprijinitor și un activ colaborator al Asociației, pentru a-și realiza cu o zi mai repede postulatele ei. În altă ordine de idei, scuză lipsa dela adunare a Comandanților Legiunei de Străjeri și a D-lui director al Serviciului Social județean, advcând salutul acestor instituții.

e) D-l Dumitru Ilea, revizor școlar pens., vorbește despre munca învățătorului în trecut — pe linia naționalismului — care s'a evidențiat atât de frumos în ultimele evenimente, muncă la care și-au dat contribuția într'o largă măsură și acei, cari pleacă pentru a lăsa ogorul școlaii în mâini mai tinere și viguroase.

f) D-l Macedon Olariu, secretarul Asociației, citește adresa No. 579—1939 a Camerei de Comerț și Industrie Zălau, care donează suma de 5000 lei pentru Căminul de odihnă al învățătorilor sălăjeni.

g) D-l Ioan Cleja, președinte, mulțumește tuturor vorbitorilor pentru cuvintele elogioase adresate învățătorimii și în special Conducătorilor Camerei de Industrie și Comerț pentru gestul arătat.

3. Alegerea alor 3 verificatori ai procesului verbal al adunării.

Ad. 3. Adunarea alege pentru verificarea procesului verbal

pe d-na Victoria Dr. Sabou, dl. Ioan Codreanu și dl. Corniș Pop Gheorghe.

4. D-l președinte Ioan Cleja, anunță intervertirea ordinii de zi pentru alegerea Comitetului Central și a Comisiei de cen-zori, paralel cu desbaterile adunării și dă relații ample asupra operațiunilor de votare.

Ad. 4. Adunarea generală aprobă intervertirea ordinii de zi și conform Statutului se formează Biroul electoral: Augustin Buhai, președinte, Gavril Savu, secretar, Ioan Fathi, Gheorghe Bălaj și Alexandru Sabou, scrutatori. (Se anexează procesul verbal cu rezultatul alegerilor).

Se suspendă ședința pentru câteva minute.

La redeschidere d-l Simion Budea-Hodod, cere, în numele unui grup de colegi, intervertirea ordinii de zi astfel ca să se ia în discuția mai întâi „Situția morală și materială a școlii și învățătorului“, și la această discuție să fie învitat a asista și d-l Prefect al jud.

D-l Ioan Cleja, arată că d-l Prefect este ocupat și nu poate asista la discuția acestei probleme, — este de părere ca să se mențină ordinea de zi.

5) „Chemarea de azi a învățătorului: 1. Rolul său în educația tineretului, 2. Rolul său în educația poporului“, raportor d-l Gavril Moigrădeanu, inv. Săuca. Raportorul susține această problemă cu multă competență și căldură, arătând toate laturile activității învățătorului în educația tineretului și a poporului.

6. D-l Victor Gliga, inv. Sanislău, prezintă raportul asupra problemei: „Situția morală și materială a școlii primare și a învățătorului“. Raportorul atinge toate dezideratele învățătorimii în această problemă, care reclamă o urgentă rezolvire.

a) D-l Simion Budea-Hodod, cere ca ajutorul familiar să nu înceteze după 3 copii, ci să se acorde pentru al IV-lea copil 500 lei, iar pentru al V-lea 1000 lei.

b) D-l Vasile Ardelean—Andrid, cere ca anul de militare să conteze la gradație.

c) D-l Victor Romocea—Biușa, cere aplicarea legii referitoare la plata suplinitorului în caz de boală. În moțiune să fie bine susținute drepturile școlii, mai ales în ce privește aprobarea sumelor în bugetele școlare.

d) D-l Ise Teodor—Stâna, arată motivele cari îndreptătesc

o mai bună situație materială școlii și învățătorului. Cere o luptă energetică pentru realizarea ei.

e) D-na Luiza Grama—Carei, cere ca restanțele cuvenite pentru înaintare și gradați să fie trecute în buget.

f) D-l Gavril Moldovan - Brusturi, arată rolul excepțional al învățătorului la această graniță și cere un salariu potrivit cu acest rol.

g) D-l Alexandru Pop - Dioșod, cere ca să se primească un număr mai mare de învățători la Școala Normală Superioară.

h) D-l Gheorghe Oros—Orteloc, cere ca salarizarea să se facă în raport cu munca și aportul pe care îl aduce învățătoria țării.

i) D-l președinte Ioan Cleja, își ia angajamentul de-a interveni la Prefectura județului pentru soluționarea revendicărilor în legătură cu întreținerea școlii, iar restul dezideratelor cu privire la situația materială a învățătorului, le va susține și înainta locului în drept.

7) „Căminul de odihnă al învățătorilor sălăjeni“, raportor dl. Petre Popescu, subinspector școlar județean.

Raportul susține cu o bogăție de argumente și căldură ideea, necesitatea și binefacerile Căminului de odihnă. Face o dare de seamă detaliată, în care arată toate fazele prin cari a trecut ideea construirii Căminului, dela lausarea ei și până azi, când toate lucrările de adunarea materialului sunt angajate și în cea mai mare parte efectuate.

Ad. 7) Adunarea generală, ascultând expunerea făcută și văzând cele realizate pe teren. exprimă gratitudinea și mulțumirile sale Delegației Permanente și Comitetului de construcție și în special d-lui Petre Popescu, președintele Delegației Permanente, pentru munca depusă, corectitudinea și spiritul de economie în care au fost angajate lucrările. Cu unanimitate, dă descărcare Delegației Permanente și Comitetului de Construcție de gestiunea sa, ratifică și aprobă toate lucrările efectuate, precum și cele angajate și cere să se continue munca cu aceeași abnegație până la realizarea Căminului.

a) Dl Vasile Ardelcanu—Andrid, cere ca Asociația să-i exprime mulțumiri printr'o telegramă dlui colonel Petrescu, fost prefect, pentru donația făcută Căminului.

b) Dl Romocea Victor—Biușa, face apel la contribuția be-

nevolă a colegilor pentru Cămin și ca un îndemn d-sa subscrie suma de 1000 lei.

c) Dl președinte Ioan Cleja, aduce mulțumiri dlui Romocea pentru această donație.

d) Dl Dumitru Mărgineanu, inspector școlar al Ținutului Someș, după ce aduce mulțumiri călduroase învățătorimii sălăjene pentru solidaritatea arătată în scopul unui ideal atât de sublim, face următoarea declarație: „Când dau expresie acestor sentimente, pentru a duce la bun sfârșit această operă, promit cel mai larg sprijin moral și material în marginile posibilităților. Dacă am avut unele rezerve în această chestiune, am făcut-o numai pentru a scormoni spiritele și a vedea care este atitudinea majorității în această problemă, ca să nu aibă înfățișarea că se face la comanda oficialității. Azi când hotărîrea masei se manifestă într'un spirit admirabil de solidaritate și disciplină, mă identific complet cu această acțiune“.

8. Modificarea Statutului Secției Sălaj, adoptarea și votarea Statutului „Asociației Învățătorilor din România“, raportor dl Traian Cionfi, înv. Supurul de Jos. ersity Library Cluj

Ad. 8. Adunarea generală modifică Statutul Secției Sălaj și a adoptat și votat în totul Statutul Asociației Generale a Învățătorilor din România, după ce s'a citit fiecare articol.

9. Dl Macedon Olariu, secretar, expune raportul Comitetului Central asupra activității desfășurate în anul expirat. (Raportul a fost publicat în revista „Școala Noastră“ Nr. 3—5).

10. Dl Ambroziu Sabou citește raportul Comisiei de Cenzori asupra gestiunii Asociației, din care reese că, controlând registrele le-a găsit în perfectă regulă. Propune descărcarea gestionarilor.

Ad. 10. Adunarea generală ia act de raportul Comisiei de Cenzori și dă descărcare Comitetului Central de gestiunea sa.

11. Dl Vasile Robu, casier general, prezintă contul de gestiune pe exercițiul financiar 1938—39, cu 170.069 lei la încasări, 148.488 lei la plăți și 21.581 lei excedent.

Ad. 11. Adunarea generală ia act și aprobă contul de gestiune în forma prezentată, dând descărcare gestionarilor.

12. Dl Vasile Robu, casier general, prezintă bugetul pe anul 1939—40.

Ad. 12. Adunarea generală aprobă bugetul pe anul 1939—1940, în felul alcătuit de Comit. Central și prezentat de casier.

13. Alegerea Jurisconsultului Asociației.

Ad. 13. Adunarea alege de jurisconsult al Asociației pe dl Dr. Ionel Ciobanu avocat, Zălau.

14. Dl Vasile Ardeleanu—Andrid, în numele adunării generale, mulțumește Comitetului Central pentru activitatea desfășurată în cursul celor trei ani.

15. Dl președinte Ioan Cleja mulțumește oaspeților și membrilor prezenți pentru obiectivitatea și interesul arătat în cursul desbaterilor și declară adunarea generală închisă.

II.

16. La orele 21, s'a desfășurat serata artistico-culturală, într'un cardu străjeresc, pentru sărbătorirea colegilor pensionați. La această serbare a vorbit d-l Ioan Cleja, în numele Asociației, dl. inspector școlar județean Vasile Gr. Pupăză, în numele autorității școlare, iar în numele colegilor pensionați a răspuns dl. Dumitru Ilea, revizor școlar pens.

Corul țărănesc din comuna Tihău, dirijat de dl. inv. Iuliu Seleac, a executat mai multe cântece.

La programul serbării a contribuit: d-na Emilia Truțașiu, inv. Zălau, dl. Ioan Cureau Tășnad, Ilie Bălăneanu, Sanislău și școala primară de stat din Zălau.

III.

După terminarea programului a urmat dans până în zori.

Drept pentru care s'a dresat prezentul proces verbal.

Președinte,
Ioan Cleja.

Secretar,
Macedon Olariu.

PROCES-VERBAL

Azi 24 Iunie 1939 în Comisia constituită pentru operațiunile de votare în vederea alegerii pe timp de 3 ani, începând cu data de 25 Iunie 1939, până la 1942 a Comitetului Central al Asociației județene Sălaj, a Comisiei de Cenzori și a supleanților din Comitetul Central și a Comisiei de Cenzori, formată fiind din Dd: Buhaiu Augustin președinte, Savu Gavril secretar, Fathi Ioan, Sabo Alexandra și Bălaj Gheorghe scrutatori.

Operațiunile de votare au început la orele 10.30, terminându-se la orele 14. Președintele Comisiei, după trecerea termenului

lui fixat pentru votare, procedează la despuirea scrutinului în urma căreia se constată următorul rezultat:

1. Cleja Ioan	198	voturi	11. Curea Ioan	124	voturi
2. Olaru Macedon	195	"	12. Fălăuș Victor	120	"
3. Oșanu Valer	174	"	13. Buhaiu Aug.	118	"
4. Corniș-Pop Gh.	146	"	14. Căprar Nicolae	111	"
5. Cionfi Traian	145	"	15. Vlasie Dumitru	102	"
6. Fathi Ioan	138	"	16. Rusu Grigore	95	"
7. Moigrădeanu G.	135	"	17. Dna Suciū Silv.	94	"
8. Sabău Alexandru	133	"	18. Savu Gavril	93	"
9. Ardelean I. sen.	129	"	19. Bălaj Gheorghe	91	"
10. Robu Vasile	125	"			

Conform statutelor Asociației județene, se declară aleși în Comitetul Central Dd. Cleja Ioan, Olaru Macedon, Oșanu Valer, Corniș-Pop Gheorghe, Cionfi Traian, Fathi Ioan, Moigrădeanu Gavril, Sabău Alexandru și Ardelean Ioan senior.

Se declară aleși în Comisia de Cenzori următorii dd.: Robu Vasile, Curea Ioan și Fălăuș Victor.

Se declară supleanți în Comitetul Central dd. Buhaiu Augustin, Căprar Nicolae, Vlasie Dumitru și Rusu Grigore.

Se declară aleși ca supleanți în Comisia de Cenzori: dna Suciū Silvia, Savu Gavril și Bălaj Gheorghe.

Dosarul cu actele de alegere se predau spre a fi păstrate în arhiva Asociației secretarului în funcție până la constituirea biroului Asociației.

D. C. M. S.

Președinte,
Augustin Buhaiu.

Secretar,
Gavril Savu.

Scrutatori:

Alex. Gh. Sabău.

Bălaj Gheorghe.

Ioan Fathi.

NB. Din greșală dl Rusu Gr. a fost trecut din vedere la facerea precesului-verbal cu numărul de voturi. În consecință dănsul intră ca supleant în Comitet, iar dna Suciū Silvia ca supleant în Com. de Cenzori. Președ., A. Buhaiu. Secr. Al. Sabău.

CONVOCATOR

Membrii din Comitetul Asociației județene precum și membrii Comisiei de Cenzori sunt convocați pentru constituirea biroului pe ziua de 27 Iunie a. c. la Școala primară de Stat din Zălau, orele 10 a. m.

Zălau, la 24 Iunie 1939.

Am luat la cunoștință (Semnături).

(Constituirea birourilor, la informațiuni).

Buletinul Inspectoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai

No. 3576—1939. **Mulțumită publică.** Doamnei Timoc Silvia învățătoare Ariniș. Doamnă, Inspectoratul Școlar județean Sălaj vă aduce depline mulțumiri pentru frumosul dar de 120 batiste depuse la biroul nostru spre a fi distribuite Armatei Române. Acest dar a și ajuns la destinație. Vă rugăm să transmiteți totodată aceleași mulțumiri și celorlați membri ai corpului didactic dela școala Dvs. precum și harnicilor străjerițe care au confecționat aceste batiste.

No. 2990—1939. **Manuale școlare la școlile confesionale.** Către Toate școala conf. din județul Sălaj. Avem onoare a Vă comunica mai jos Ordinul Onor. Minister Nr. 71227—1939. pentru a Vă conforma întocmai. Copie. Ministerul Educației Naționale Direcțiunea Inv. Particular Nr. 71227—1939. Onor. Revizoratului Școlar al jud. Sălaj Zălau. Domnule Revizor. Puncte în vedere tuturor școlilor particulare și confesionale din jud. Dvs. că nu au voie să introducă manuale de școală a căror aprobare a expirat. Vă veți îngriji de executarea acestui ordin. Director, Indescifrabil. Șeful serviciului, Indescifrabil.

No. 3101—1939. **Obligațiuni înainte de concediu.** Se pune în vedere Domnilor Director că nu pot părăsi localitatea pentru a pleca în concediu de vară sau alte deplasări pe timp mai îndelungat până nu vor prezenta *personal* domnilor subinspector pentru verificare *chestionarul* trimis cu Nr. 3101—1939 și *registrele școlare*, la centrele pe care le vor fixa dnii subinspectorii. Fac excepție cei trimis cu ordin la cursurile de perfecționare — care au totuși obligația de a încredința o persoană corespunzătoare spre a prezenta la inspecție chestionarul și registrele.

No. 3698—1939. **Activitatea străjerească.** Atragem serios atențiunea tuturor învățătorilor și în deosebi comandanților și comandantelor străjere asupra dispozițiilor prevăzute în Legea Învățământului Primar și în ordinele și Directivele Străjii Țării în legătură cu executarea unor obligații străjerești. Neexecutarea sau executarea superficială a acestor obligații nu numai că nu satisfac scopurile înalte propuse în activitățile străjerești, dar apar ca evident potrivnice.

La această concluzie am ajuns consultând la sediul Legiunilor respective felul cum se răspunde la anumite ordine de ex.

la ordinele în legătură cu taberele de vară, sau la ordinele de chemare la cursurile de inițiere.

Pentru viitor vom nota la statul personal în amănunt felul cum se vor comporta învățătorii în domeniul străjerii. În acest sens invităm toate stolurile să ne înainteze copii după procesele-verbale de inspecțiile avute de către dnii comandanți străjeri în cursul acestui an (câto o copie de fiecare inspecție).

Termon : 20 Iulie a. c.

Insp. școlar jud.:

V. Gr. Pupăză.

Camera de Comerț și de Industrie Zălau — Jud. Sălaj

Nr. 698 — 1939.

Domnule Inspector,

Camera de Comerț și de Industrie din Zălau exprimă mulțumirile sale Corpului Didactic al învățământului primar din județul Sălaj pentru sprijinul devotat ce a acordat acțiunii de a îndrepta pe cei mai buni absolvenți ai școlilor primare spre cariera comercială, angajându-se ca ucenici la firmele de comerț.

În temeiul acțiunii din anul precedent Camera de Comerț a ajutat cu burse sau ajutoare un număr de 53 ucenici români.

Acțiunea aceasta se cuvine a fi continuată. Deși mijloacele de ajutorare ale Camerei au fost reduse, totuși având în vedere că firmele sunt obligate a angaja personal românesc, plasarea ucenicilor români este mult ușurată.

Pentru burse și ajutoare cererile ucenicilor români vor fi adresate Camerei de Comerț și de Industrie din Zălau cu recomandarea Dlui Director al Școlii primare unde a absolvit și cu însemnarea în petiție a numărului de înregistrare dat de Camera de Muncă Oficiul Județean Zălau contractului de ucenicie încheiat cu patronul firmei de comerț.

Se vor recomanda ca ucenici copiii inteligenți și ageri cu vârsta de 14 ani împliniți.

Următoarele firme comerciale caută personal românesc :

1. Iuhasz Alexandru, magazin de textile Carei, Brătianu 13

2. Zoltan Grosz, comerț cu mărunțișuri Carei, Brătianu 12
3. Desideriu Vürdiger, industrie de țesut, Valea lui Mihai str. Breslelor 67.
4. Succ. Frații Stern, magazin de textile, Șimleul-Silvaniei str. Regele Carol II. Nr. 13.
5. Frații Grosz, proprietar Maurițiu Grosz, magazin de textile, Carei Piața Brătianu 9.
6. Mozeș și Kertész. magazin de coloniale, Carei Piața Unirii Nr. 3.
7. Komaromi Ludovic, tipografie, Carei, Iuliu Maniu 2.
8. Bențe Brod, coloniale și pielărie, Șimleul-Silvaniei,
9. Tipografia »Transilvania« Carei, str. A. Vlaicu 3.
10. Succesorii lui Bing Maurițiu & Co. Singer M. depozit de lemne, Carei str. Brâncoveanu.
11. Succ. lui Ludovic Weisz et. comp. S. i. n. c. coloniale și fierărie, Carei Calea Victoriei 37.

Primiți Vă rugăm asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

Preș. Com. Interimare,
Corneliu Cosma.

Secretar,
Grațian Mărcuș.